Tämä on päätöksen verkkoversio, jossa on otettu huomioon henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta siten, että päätöksestä on poistettu valittajina olevien yksityisten henkilöiden nimet.

Valtioneuvoston päätös YM3/5222/2005

Annettu julkipanon jälkeen
20.12.2007

ASIA **Pohjois-Karjalan maakuntakaavan vahvistaminen**

VAHVISTETTAVAKSI SAATETTU PÄÄTÖS

Pohjois-Karjalan maakuntavaltuuston päätös 21.11.2005 Pohjois-Karjalan maakuntakaavan hyväksymisestä.

SISÄLLYSLUETTELO

Vahvistettavaksi saatettu päätös

Sisällysluettelo

1 Kaavan sisältö
2 Lausunnot
2.1 Puolustusministeriö
2.2 Valtiovarainministeriö
2.3 Opetusministeriö
2.4 Maa- ja metsätalousministeriö
2.5 Liikenne- ja viestintäministeriö
2.6 Työministeriö
2.7 Pohjois-Karjalan ympäristökeskus

3 Valitukset
3.1 Valittajat
3.2 Valitusten sisältö
3.3 Pohjois-Karjalan maakuntaliiton vastine ja valittajien vastaselitykset

4 Valtioneuvoston päätös
4.1 Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin
4.1.1 Puolustusministeriö
4.1.2 Opetusministeriö
4.1.3 Maa- ja metsätalousministeriö
4.1.4 Liikenne- ja viestintäministeriö
4.1.5 Työministeriö
4.1.6 Johtopäätös ministeriöiden lausunnoista
4.2 Lausumat valituksista
4.3 Vahvistamatta jätetyt aluevarauksen osa sekä kaavamerkinnät
4.4 Vähäiset muutokset, oikaisunluonteiset korjaukset ja korjauskehotukset
4.5 Maakuntakaavan vahvistaminen
4.6 Maakuntakaavan voimaantulo
4.7 Jatkosuunnitteluohjeet
4.8 Jatkotoimenpiteet
4.9 Oikeusvaikutukset
4.10 Sovelletut oikeusohjeet
4.11 Muutoksenhaku

Maksu ja jakelu

Liitteet: **Valitusosoitus**
Oikaisuvaatimusohje

1 KAAVAN SISÄLTÖ

Pohjois-Karjalan maakuntakaava (1. vaihekaava) on koko maakunnan kattava ja käsittää pääosan alueidenkäyttömuodoista lukuun ottamatta muun muassa maa- ja kiviainesvarojen ottoalueita sekä turvetuotantoalueita. Maakuntakaavalla on tarkoitus korvata alueen aikaisemmat seutukaavat lukuun ottamatta turvetuotannon ja soranoton aluevarauksia eräin poikkeuksin.

2 LAUSUNNOT

Puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä työministeriö ovat antaneet maakuntakaavasta lausunnon.

Myös oikeusministeriölle, sisäasiainministeriölle, kauppa- ja teollisuusministeriölle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen.

Kaavasta on antanut lausuntonsa myös Pohjois-Karjalan ympäristökeskus.

2.1 Puolustusministeriö

Puolustusministeriö yhtyy asiassa pyytämäänsä Pääesikunnan lausuntoon, jossa todetaan, että maakuntakaavassa ei ole kaikilta osin riittävästi otettu huomioon puolustusvoimien tarpeita. Kaikki puolustusvoimien käytössä olevat alueet on merkittävä vain merkinnällä EP eikä alueille tule maakuntakaavassa osoittaa muuta toimintaa. Ampuma- ja harjoitusalueiden melualueet on otettava huomioon maakuntakaavassa eikä alueiden lähelle tule suunnitella melulle herkkää toimintaa, jotta maanpuolustuksen riittävät toimintaedellytykset tulevat turvatuksi. Sotinpuron ampuma- ja harjoitusalueen lähelle suunniteltu virkistysalue tulee poistaa, koska suunnitellulle virkistysalueelle kohdistuu todennäköisesti puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvia meluvaikutuksia.

Puolustusministeriö viittaa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, jotka koskevat aluetarpeita puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen toiminnan turvaamiseksi sekä ampuma- ja harjoitustoiminnasta ja toiminta-alueen ulkopuolisesta liikenteestä aiheutuvien meluhaittojen huomioon ottamista kaavoituksessa sekä velvollisuutta ehkäistä ja vähentää kaavoituksessa melusta aiheutuvia haittoja. Puolustusvoimien käytössä olevien alueiden suunnittelua tulee tehdä puolustusvoimien johdolla ja asiantuntemuksella.

Ampuma- ja harjoitusalueet sekä ampumarata-alueet

Harjoitusalueet sekä ampumarata-alueet ovat puolustusvoimien toiminnan kannalta tärkeitä alueita. Jos toimintaedellytykset niillä heikkenevät, se vaikeuttaa merkittävästi niissä toimivien joukko-osastojen toimintaedellytyksiä. Nämä alueet ovat puolustusvalmiuden ylläpidon ja valmiuden kohottamisen kannalta keskeisiä joukkojen harjoitus- ja koulutuspaikkoja. Alueet ovat pääosin puolustusvoimien jatkuvassa käytössä ja näin ollen niihin kohdistuu jatkuvia vaikutuksia ampuma-aseista, harjoittelusta, ampumamelusta tai tärinästä sekä ajoneuvoliikenteen ja lentotoiminnan meluhaittoja. Alueilla sijaitsee puolustusvoimien ampuma- ja harjoitustoiminnan edellyttämiä rakenteita kuten maalilaitteita, katoksia, teitä, varastorakennuksia.

Sotinpuro on Itäisen Maanpuolustusalueen toiminnan kannalta ylläpidettävä ampuma- ja harjoitusalue. Puolustusvoimien toiminta ampuma- ja harjoitusalueella tulee jatkumaan nykyisen kaltaisena ja mahdollisesti jopa lisääntyy tulevaisuudessa. Alueella liikkuminen

on rajoitettua ja alueeseen kohdistuu jatkuvia vaikutuksia ampuma-aseista, ampumamelusta tai tärinästä sekä muun muassa ajoneuvoliikenteen meluhaittoja. Puolustusvoimilla tulee tulevaisuudessa olla mahdollisuus sisällyttää Sotinpuron ampuma- ja harjoitusalueen kehittämiseen ase- ja muiden järjestelmien kehittymisen muutoksista aiheutuneet tarpeet sekä mahdolliset koulutusjärjestelmien ja palvelusaikajärjestelmien muuttuminen ampuma- ja harjoitustoimintaan. Jos toimintaedellytykset heikkenevät Sotinpuron ampuma- ja harjoitusalueella, vaikeuttaa se Itäisen Maanpuolustusalueen varuskuntien toimintaedellytyksiä.

Ampuma- ja harjoitusalueiden sekä ampumarata-alueiden kehittäminen

Puolustusvoimat on viime vuosina suunnitelmallisesti kehittänyt käytössään olevia ampuma- ja harjoitusalueita sekä ampumarata-alueitaan. Ampuma- ja harjoitusalueiden osalta painopiste on ollut valtakunnallisesti tärkeiden alueiden kehittämisessä.

Puolustusvoimat on tehnyt ja teettänyt viime vuosien aikana meluselvityksiä ja melumittauksia useista ampumarata-alueista ja ampuma-alueista sekä laadituttanut yhtä ampumarata-aluetta koskevan meluntorjuntasuunnitelman. Meluselvitysten, melumittausten ja meluntorjuntasuunnitelmien tekemistä ja teettämistä jatketaan resurssien puitteissa tulevina vuosina. Meluselvitysten tekeminen luo edellytykset tehdä arvioita melulle altistuvista alueista. Alueita tulee kehittää vain puolustusvoimien erityisalueina, jossa otetaan huomioon alueeseen kohdistuvat muut tarpeet puolustusvoimien toiminnan sallimissa rajoissa.

2.2 Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa maakuntakaavasta.

2.3 Opetusministeriö

Opetusministeriö yhtyy asiasta pyytämäänsä Museoviraston lausuntoon.

Kiinteät muinaisjäännökset

Museovirasto toteaa lausunnossaan kiinteistä muinaisjäännöksistä, että maakuntakaavaan on merkitty valtakunnallisesti merkittävät muinaisjäännökset ja ilmaistu maakunnallisesti merkittävinä kaikkien muiden muinaisjäännösten sijainti. Kaavaan on siten merkitty kaikki valmisteluvaiheessa tiedossa olleet 466 kiinteää muinaisjäännöstä. Museovirasto pitää valitettavana, ettei tietoja kiinteistä muinaisjäännöksistä ole päivitetty maakuntakaavan ehdotusvaiheessa, sillä vuosina 2002-2004 Pohjois-Karjalan museon toimesta 14:ssä kunnassa toteutetuissa muinaisjäännösten inventoinneissa on löydetty merkittävästi uusia, ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Todennäköisesti muinaisjäännöstiedot päivitetään keväällä 2006 aloitetun maakuntakaavan tarkistustyön yhteydessä.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Vahvistettava maakuntakaava, jossa on otettu huomioon valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja täydennetty maakunnallisilla ja seudullisilla kohteilla, antaa hyvän lähtökohdan rakennetun ympäristön suojelulle sekä kulttuuriympäristön huomioon ottavalle alempitasoiselle kaavoitukselle ja hyvän rakennetun ympäristön suunnittelulle. Kaikki rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat tiedot on koottu kaava-asiakirjoihin liitettävään vuonna 2004 julkaistuun Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöjä koskevaan inventointiraporttiin. Raportti sisältää myös kohteiden valintaa tukevat kuvailut ja perustelut, joita Museovirasto maakuntakaavaehdotuksesta 16.6.2005 antamassaan lausunnossa piti tärkeänä. Kulttuuriympäristön tai maiseman

vaalimisen kannalta tärkeitä alueita osoittavaa kaavamääräystä on täydennetty suunnittelumääräyksellä, joka ehkä vielä liian yleispiirteisesti määrittelee suunnittelun ja käytön sovittamisen kulttuuriympäristökokonaisuuteen.

2.4 Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Pohjois-Karjalan maakuntakaava sisältää aluevarauksia, merkintöjä ja suunnittelumääräyksiä, joiden oikeusvaikutukset, vaikutukset viranomaistoimintaan sekä vaikutukset maa- ja metsätalouselinkeinoon ja sen toimintaedellytyksiin ja talouteen eivät käy ilmi maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Maakuntakaavasta aiheutuu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentin mukaista kohtuutonta haittaa maanomistajille ja muille oikeuden haltijoille.

Yksittäisistä asiakohdista maa- ja metsätalousministeriö esittää seuraavaa:

Aluerakenne ja kehittämisvyöhykkeet

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lausunnossaan maakuntakaavan aluerakenteen osalta muun muassa, että maakuntakaavan ylimitoitetuilla aluevarauksilla käyttörajoituksineen ohjataan asumista ja työpaikkoja vaihtoehdottomasti taajamiin, jolloin yhdyskuntarakenteen eheyttämisen tavoite voi jouduttaa infrastruktuurin merkittävää vajaakäyttöä tai alasajoa. Myös syrjäisimmät alueet vaativat aktiivista kehittämistä ja uusien toimintamuotojen käyttöönottoa. Pohjois-Karjalassa on potentiaalia erityisesti puuraaka-aineen, metsien, vesivarojen sekä peruselinkeinojen hallitseman maaseudun monipuoliseen kehittämiseen ja näiden osa-alueiden innovatiiviseen hyödyntämiseen myös asumisessa ja elinkeinotoiminnassa.

Kaava-asiakirjoista ei käy ilmi, miten kuntakaavoituksessa ja rakennuslupamenettelyissä kaavamerkinnän ulkopuolisella alueella esimerkiksi elinkeinojen kehittäminen on mahdollista. Suunnittelumääräyksillä ja -suosituksella voi olla merkittävät vaikutukset viranomaisilta edellytettävään toimintaan kaavan edistämiseksi. Jotkut merkinnät saattavat johtaa suunnittelutarveharkintaan, mikä osaltaan aiheuttaa epävarmuutta alueen kehittämis- ja hyödyntämismahdollisuuksissa määräämättömäksi ajaksi. Maakuntakaavan kehittämisalueiden karttarajaukset ovat varsin yleispiirteisiä, niiden käsittämät alueet ovat huomattavan laajoja ja eräitä alueita koskevat suunnittelumääräykset ovat sisällöltään vaikeaselkoiset.

Maa- ja metsätalousministeriö vaatii, että kaupunkikeskustan kehittämisen kohdealueen (kk-1) suunnittelumääräyksestä jätetään vahvistamatta yksityiskohtaista suunnittelua koskeva vaatimus, joka koskee edellytysten luomista valtion hallinnon toimintojen alueellistamiselle. Asia ei ole kaavalla ohjattavissa eikä kuulu kaavoitusviranomaisten tehtäviin. Myös taajamien kasvuennusteet huomioon ottaen taajamaseudun kehittämisen kohdealueet (tkk) tulisi rajata maakuntakaavassa esitettyä täsmällisemmin.

Maa- ja metsätalousministeriö vaatii, että maaseutukehittämisen erityisalueen (mk) suunnittelumääräyksen vaatimus, jonka mukaan uusi asutus ja elinkeinotoiminta tulee ensisijaisesti sijoittaa nykyiseen kylärakenteeseen sen erityispiirteet huomioon ottaen, jätetään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 28 §:n 4 momentin vastaisena vahvistamatta. Maaseutuelinkeinoja voidaan harjoittaa kestävästi ja taloudellisesti, kun toiminnalla on välitön yhteys tuotantoympäristöön kuten peltoon ja metsään sekä muihin raaka-aine- ja jalostuslähteisiin. Suunnittelumääräys rajoittaa muun muassa olevien tilojen elinkeinotoiminnan tehostamista tai uusien toimintojen sijoittumista esimerkiksi tyhjillään oleviin tilakeskuksiin. Myös mk -merkintään liittyvä maaseudun kehittämissuunnitelmaa koskeva ke-

hittämissuositus on maankäyttö- ja rakennuslain alueidenkäytönohjauksen järjestelmään ja ympäristöhallinnon toimialaan kuulumattomana jätettävä vahvistamatta.

Maa- ja metsätalousministeriö vaatii, että biosfäärialuetta koskeva aluevaraus ja kehittämisperiaatemerkintä jätetään maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n ja 28 §:n 4 momentin vastaisina ja maakuntakaavan yleisiä ohjaus- ja oikeusvaikutuksia hämärtävinä vahvistamatta. Kaavaselostuksen mukaan alueeseen liittyvät yhteistyötarpeet määrittävät yhteistoiminnan tarvittaessa maakunnan itäisintä osaa laajemmaksikin. On epäselvää, onko yhteistyössä kyse lähinnä eri valtioiden välisestä tutkimustoiminannasta, vai onko kaavamerkinnällä alueidenkäyttöön kohdistuvia tavoitteita ja vaikutuksia.

Maa- ja metsätalousministeriö vaatii, että rantojen käytön kehittämisen kohdealuetta (rk, rk-1) sekä rantarakentamisen solmukohtaa koskevan merkinnän (ra) suunnittelumääräyksistä jätetään vahvistamatta mitoitusta koskevat prosenttiosuudet (vapaa ja rakennettu rantaviiva) muun muassa maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentin ja 28 §:n 4 momentin vastaisina. Vesivarat ja vesistöt ovat olleet ja ovat myös tulevaisuudessa merkittävä voimavara koko maakunnan ja yksittäisten kuntien kehittämisessä. Taajamarantojen suunniteltu hyödyntäminen monipuolisesti asumiseen, virkistykseen ja muuhun toimintaan on erityisesti pienten kylä- ja kuntataajamien mahdollisuus säilyttää ja jopa lisätä asukaspohjaa ja palveluja. Rantojen käytön kehittämisen kohdealuetta koskevat merkinnät kattavat valtaosan maakunnan rannoista ja rantojen rakentamista ohjaava suunnittelumääräys vapaaksi jätettävistä rantaviivaosuuksista on kategorisesti velvoittava. Maakuntakaavaratkaisun tulee perustua voimassa oleviin säädöksiin. Kaava-asiakirjoista ei käy ilmi, millaista yleiskeskustelua maakunnassa on käyty esitetyn ratkaisun pohjaksi, miksi kyseisiin mitoittaviin laskelmiin on päädytty, millaisiin selvityksiin lukemat perustuvat ja millaisia vaikutuksia niistä seuraa. Lisäksi muunnetun rantaviivan käsite ei sisälly maankäyttö- ja rakennuslain rantojen suunnittelutarpeen määrittelyperusteisiin tai muihin säädöksiin. Rantojen käyttö ja rakentaminen ratkaistaan asemakaavalla tai oikeusvaikutteisella yleiskaavalla.

Moottorikelkkailureitit

Maa- ja metsätalousministeriö vaatii, että moottorikelkkailureittejä koskeva suunnittelumääräys jätetään maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin 5 kohdan vastaisena vahvistamatta. Määräyksessä sijoituksen haittavaikutuksia on tarkasteltu suppeasti lauseella, jonka mukaan ne tulee ohjata kulkemaan siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa asutukselle ja luonnonympäristölle. Maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy kuitenkin, että suunnittelumääräys muutetaan suunnitteluohjeeksi ja täydennetään sitä lisäyksellä "moottorikelkkailureitit tulee ohjata kulkemaan siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa asutukselle, maa- ja metsätalouselinkeinolle sekä luonnonympäristölle". Moottorikelkkailureittien sijoituksesta voi aiheutua huomattavaa haittaa muun muassa alueen metsätaloudelle.

MU-alueet

Maa- ja metsätalousministeriö vaatii, että MU-alueet kaavamääräyksineen jätetään metsänhoidolle ja metsätaloudelle maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa tuottavina yksityismaiden osalta vahvistamatta. MU-merkintä rajoittaa tavanomaista metsänhoitoa. Yksityistä maanomistajaa ei voi kaavalla velvoittaa vastaamaan yleisestä ulkoilusta ja siitä aiheutuvista haitoista alueellaan, jolla maanomistaja harjoittaa elinkeinotoimintaa. Kaavamääräyksissä ja kaavaselostuksessa ei ole myöskään osoitettu merkinnän toteuttamisen vastuutahoja. Alueet, joilla ulkoilua tulee voida harjoittaa jokamiehenoikeutta laajemmin, tulee osoittaa selkeästi virkistysalueina (VR).

Suojelu

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että merkinnät S -, MY- ja MYhs eivät perustu riittäviin selvityksiin ja vaatii niiden jättämistä maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n, 25 §:n 4 momentin ja 28 §:n 4 momentin vastaisina sekä elinkeinonharjoittamisen ja maanomistajan kannalta kohtuuttomina vahvistamatta.

Maakuntakaava on tarkoitettu sisällöltään seutukaavaa yleispiirteisemmäksi kaavaksi eikä aiempien seutukaavojen tavoitteiden ja ratkaisujen pohjalta tehtyjä aluevarauksia tai kaavamääräyksiä sellaisenaan voi siirtää maakuntakaavaan. Maakuntakaavaan on siirretty aluevarauksia aiemmista seutukaavoista vuonna 1974 tehdyn selvityksen perusteella sellaisenaan selvittämättä niiden nykytilaa. Kaavan S-alueilla on suojelumääräys eikä näillä alueilla ole metsälaki voimassa. Lisäksi maakunnalliset harjujensuojelualueet (MY, MYhs) on siirretty sellaisenaan maakuntakaavaan aiemmista seutukaavoista saattamatta aluevaraustietoja ajan tasalle. Harjujensuojeluohjelma ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 2 momentin tarkoittama valtioneuvoston hyväksymä luonnonsuojeluohjelma.

Maaseudun rakennettu ympäristö ja maisema

Maa- ja metsätalousministeriö vaatii, että merkinnät ma jätetään niitä koskevien tietojen puutteellisuuden vuoksi maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n, 25 §:n 4 momentin sekä mahdollisesti 28 §:n 4 momentin ja 29 §:n § 2 momentin perusteella vahvistamatta.

Maakunnan nykyinen peltoala ja maaseutuasutus huomioon ottaen verraten laajat maalueet sisältävät sekä valtakunnallisten inventointien että maakuntatasoisten tietojen perusteella tehtyjä aluevarauksia, mutta ero ei käy ilmi kaavakartalla. Kaava-asiakirjoista ei myöskään ilmene, onko arvokkaiden maisema-alueiden tilassa on tapahtuneet muutokset otettu huomioon. Asiakirjoista ei myöskään selviä, onko maakuntaliiton tekemä maisemainventointi ollut maanomistajien, alueellisen maa- ja metsätaloushallinnon tai muiden osallisten nähtävänä ja arvioitavana, vai onko selvityksen tuloksiin ja siitä seuraaviin oikeusvaikutuksiin tarkoitus ottaa kantaa vasta maakuntakaavakäsittelyn yhteydessä.

Ma -merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa ja käytössä on otettava huomion kulttuuriympäristön kokonaisuus ja erityispiirteet sekä turvattava ja edistettävä niiden säilymistä. Määräyksen vaikutuksia elinkeinotoimintaan, maaseutuasumiseen ja viranomaistoimintaan ei ole arvioitu.

Suhde erityislainsäädäntöön ja kaavan vahvistamisedellytyksiä koskeva johtopäätös

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo lisäksi, että kaavalla pyritään ohjaamaan elinkeinon harjoittamista tavalla, joka on ristiriidassa kyseisiin elinkeinoihin kohdistuvan erityislainsäädännön kanssa. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala ei katso voivansa edistää kaavan toteuttamista lausunnossa esitetyiltä osin. Ministeriö katsoo, että Pohjois-Karjalan maakuntakaava ei kaikilta osin täytä maankäyttö- ja rakennuslain asettamia vaatimuksia, eikä sitä näin ollen voida sellaisenaan vahvistaa. Ministeriö puoltaa maakuntakaavan vahvistamista ainoastaan siinä tapauksessa, että sen vahvistamatta jätettäväksi esittämät aluevaraukset, merkinnät ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset jätetään lainvastaisina vahvistamatta.

2.5 Liikenne- ja viestintäministeriö

Maakuntakaavaehdotuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lausunnossaan muun muassa, että suunnittelun lähtökohtina olevista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista keskeisimpiä on toimiva liikenneverkko. Sen kannalta tärkeimpiä ovat nykyisen yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen ja eheyttäminen ja ensisijassa olemassa olevien pääliikenneyhteyksien ja -verkostojen kehittäminen siten, että liikennejärjestelmästä muodostuu eri liikennemuodot käsittävä kokonaisuus. Tavoitteena on liikennetarpeen vähentäminen ja liikenneturvallisuuden parantaminen. Joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun toimintaedellytyksiä tulee tukea. Valtakunnallisesti tärkeiden liikenneväylien kehittämismahdollisuudet tulee turvata.

Maankäyttö pääteiden varsilla

Maakuntakaavassa on pääosin vältetty nykyisestä taajama-rakenteesta irrallisten asuinalueiden osoittaminen, mikä on oikea ratkaisu. Erityisen hyvänä ratkaisuna maakuntakaavassa voidaan pitää riittävällä etäisyydellä pääteistä sijaitsevien kyläalueiden kehittämistä. Joukkoliikenteen kehittämiskäytävät Joensuun, Kontiolahden, Ylämyllyn ja Niittylahden väleillä tukevat hyvin nykyistä maankäyttöä ja sen kehittämistä.

Tieluokkamuutokset

Liikenne- ja viestintäministeriö tukee Ilomantsin Haapovaaran ja Lieksan Inarin rajanylityspaikkojen kehittämistä kansainvälisiksi rajanylityspaikoiksi, joten yhdystietasoiset tiet ovat perusteltuja. Niiralan kansainvälisen rajanylityspaikan merkityksen voidaan olettaa suunnittelukaudella kasvavan, joten liikenne- ja viestintäministeriö tukee myös kantatien 70 osoittamista kaavakartalla valtatieksi.

Sen sijaan seututien 468 (tarkoitettaneen tietä 486) muuttamista maakunnan tavoitetilan mukaisesti kantatieksi välillä Tohmajärvi-Kitee-Puhos ei nähdä pitkälläkään tähtäimellä verkollisesti perusteltuna ja liikenne- ja viestintäministeriö vastustaa sitä. Maantiet luokitellaan toiminnallisen merkityksen perusteella, jonka mukaan kantatiet yhdistävät kaupunkitasoisia keskuksia tärkeimpiin liikennetarvesuuntiinsa ja täydentävät valtatieverkkoa. Kyseinen tie ei yhdistä kaupunkikeskuksia eikä täydennä valtatieverkkoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastustaa myös Onttolan ja Lehmon välisen yhdystien esittämistä merkinnällä "ohjeellinen tai vaihtoehtoinen tielinjaus" . Tehdyn tarveselvityksen mukaan paikallistietä tulee kehittää nykyisellä paikalla vaihtoehtojen 0+ ja 1 mukaisesti.

Rautatieliikenne

Maakuntakaavan selostuksessa (s. 51) on otettu kantaa liikennöimiskysymyksiin yhteyksien Nurmes-Oulu ja Joensuu-Niirala-Petroskoi osalta. Asiat kuuluisivat paremmin maakuntasuunnitelmaan tai -ohjelmaan operatiivisin toimenpiteinä selvitettäviksi, koska maakuntakaava on alueidenkäytön yleispiirteinen suunnitelma.

Rakennussuojelukohteista Lieksassa sijaitseva Kelvän rautatieasema (pysäkkirakennus) on poistettava selostuksen luettelosta, sillä se on vuonna 1998 tehdyssä eri viranomaisten keskinäisessä suojelusopimuksessa jätetty pois suojelukohteiden joukosta. Luettelossa pitäminen perustuu vuodelta 1993 olevaan vanhentuneeseen ympäristöministeriön julkaisuun.

Lentoliikenne

Joensuun lentoasema palvelee sekä kotimaan liikennettä että kansainvälistä henkilö- ja rahtiliikennettä. Nykyinen lentokenttäalue antaa varsin hyvät mahdollisuudet kehittää itse lentokenttätoimintoja liikenteen kysyntää vastaavalla tavalla. Lentokentän läheisyydessä on maakuntakaavassa useita kehittyviä työpaikka-alueita. Lentoaseman tulotietä tulee vastaavasti kehittää niin, että sujuvat matka- ja kuljetusketjut lentoasemalle eivät vaikeudu lisääntyvästä maankäytöstä.

Lentoasemaa ympäröivän maankäytön tulee olla sopusoinnussa kehittyvän ilmaliikenteen kanssa. Lentokonemelun alue ja taajamatoimintojen alue (A) menevät kaavassa osittain päällekkäin. Melualueen suunnittelumääräyksessä todetaan kuitenkin, että melualueelle ei saa sijoittaa melulle herkkää toimintaa. Siten kaavamerkinnät eivät välttämättä ole periaatteellisessa ristiriidassa, mutta olisi ollut suotavaa jo maakuntakaavan tasolla tarkemmin pohtia kehittyvän ilmaliikenteen vaikutuksia taajamatoimintojen sijoitteluun lentoaseman läheisyydessä.

Kaavassa ja kaavamääräyksissä ei ole käsitelty lentoesteiden korkeusrajoituksia ja niiden vaikutuksia maankäyttöön. Asia olisi ollut suotavaa käsitellä maakuntakaavassa, jotta varmistettaisiin sen ottaminen huomioon alemmanasteisessa kaavoituksessa.

Kaavamerkinnät

Runkoverkoista ja niiden laajuudesta tulee määräämään liikenne- ja viestintäministeriö. Ympäristöministeriö ei ole vielä ohjeistanut maantielain (503/2005) mukaisten runkoteiden yhteistä merkitsemistapaa. Maakuntakaavan pelkällä viivapaksuudella osoitettu merkintä on vaikeasti hahmottuva. Mikäli runkoverkot halutaan jo tässä vaiheessa merkitä maakuntakaavoihin, olisi havainnollisempi tapa käyttää kirjainyhdistelmää vt/rt tai kt/rt.

Kaavakartalla on myös käytetty merkintöjä, joita ei ole selitetty kaavamääräyksissä. Tällainen merkintä on esimerkiksi punainen katkoviiva ja kirjain o valtatiellä 17. Merkinnöissä on kyllä mustalla katkoviivalla ja kirjainmerkinnällä o/v esitetty ohjeellinen/vaihtoehtoinen tienlinjaus. Kaavamerkinnöissä on käytetty maakuntakaavaoppaan punaruskeaa merkintää "uusi tie tai tielinja". Merkintä on hyvä, mutta sitä ei ole käytetty kaavakartalla systemaattisesti. Kaavakartalla on Joensuun sisääntulotien valtatie 6:n kohdalle merkitty tieluokan muutos vt -> yt. Tämä muutostarve on seurausta valtatien siirtämisestä, joka olisi perustelua myös näyttää kaavakartalla. Myös valtatie 6:n siirto Nunnalahden kohdalla olisi tullut merkitä punaisella viivalla.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei pidä hyvänä merkintää "tieluokkamuutos", sillä valta- ja kantatieluokista määrää liikenne- ja viestintäministeriö ja seutu- ja yhdystieluokista Tiehallinto. Maakuntakaavassa ei siten voida määrätä tieluokkamuutosta. Havainnollisuuden vuoksi maakuntien tavoitetilaan tähtäävät esitykset tieluokkien toiminnallisen luonteen muuttamiseksi voidaan kuitenkin kaavakartalle merkitä. Esitystapana voisi olla tieluokan merkitseminen punaisella värillä, jolloin teille merkitään maakunnan tavoitetilan mukainen tieluokka. Mikäli luokka on muuttunut nykyisestä, merkittäisiin se punaisella, muutoin luokkaa osoittava kirjainyhdistelmä olisi mustalla värillä.

Kaavamerkintöihin tulisi lisätä myös yhdysrata-/sivuratamerkintä, jota tulisi käyttää ainakin Joensuu-Ilomantsi vähäliikenteisellä radalla ja myös Uimaharjusta Kontiomäelle suuntautuvalla rataosuudella.

2.6 Työministeriö

Työministeriö toteaa lausunnossaan muun muassa, että pitkästä aikajänteestä johtuen maakuntakaavalla on myös työllisyyden hoitoa ajatellen varsin suuri merkitys. Työllisyyden näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää luoda mahdollisuudet uusien yritysten sijoittumiselle maakunnan alueelle. Eri tutkimuslähteiden mukaan merkittävimmät yritysten sijaintipäätökseen vaikuttavat tekijät ovat liikenneyhteydet ja työvoiman saatavuus.

Alueen kansainvälisen rajanylityspaikan vuoksi kansainvälisen liikenteen kauttakulku on liikenteen ja siihen tukeutuvien palveluiden perusteella työllisyyteen merkittävästi vaikuttava tekijä. Siksi näiden toimintojen edellytyksiä ja mahdollisuuksia tulisi maakuntakaavassa edelleen vahvistaa.

Myös Joensuu yliopistokaupunkina ja maakunnan keskuksena tarjoaa työllisyyden hoidolle monia mahdollisuuksia. Seudun monitasoinen ja laaja-alainen koulutusjärjestelmä sekä sen mahdollistamat korkeaan taitotietoon perustuvat palvelu- ja tuotannolliset toiminnot mahdollistavat myös erilaisten osaamiskeskusten ja osaamiseen liittyvien teknologiakeskittymien kehittämisen, jotka keskinäisin synergiaeduin voisivat edelleen tukea pysyvien työllisyysvaikutusten kehittämismahdollisuuksia. Myös ylimaakunnalliset matkailu- ja retkeilyreitistöt mahdollistavat matkailutoiminnan tehokkaan jatkokehittämisen ja uusien työpaikkojen luomisen.

Uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen on tärkeänä maaseudun työllisyydelle ja yritystoiminnalle. Teollisuuden aseman turvaaminen ja edelleen kehittyminen on oleellisen tärkeää. Se edellyttää energian saannin turvaamista, josta johtuen myös kotimaisen energian saanti tulisi varmistaa.

2.7 Pohjois-Karjalan ympäristökeskus

Pohjois-Karjalan ympäristökeskus toteaa yleisenä huomiona maakuntakaavasta, että kaavatyötä on ainakin sen loppuvaiheessa vaivannut kiire. Mikäli aikaa olisi ollut enemmän käytettävissä, niin kaavamääräyksiä olisi voinut työstää pidemmälle ja parantaa kaavan laatua ja luettavuutta.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyvä Vuoksen vesistöaluetta koskevaa erityistavoitetta koskeva selvitystyö on vielä keskeneräinen, joten sitä ei ole voitu maakuntakaavaa laadittaessa hyödyntää. Maakuntakaavaa varten tehdyssä rantojen käytön periaatteita koskevassa erillisselvityksessä on pohdittu suurvesistöjen ja Koillisen luontovyöhykkeen erilaista luonnetta ja suunnittelutavoitteita. Koillista luontovyöhykettä lukuun ottamatta suurvesistöille on kuitenkin annettu samanlaiset suunnittelumääräykset. Vuoksen vesistöalueen säilyminen luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävänä aluekokonaisuutena olisi tarvinnut omat ja tarkemmat kaavamääräyksensä.

Joensuun seudun ulkopuolisten alueiden väkiluku Pohjois-Karjalassa on hiljalleen vähentymässä ja väestö vanhenee. Tämä aiheuttaa suuria paineita sekä alue- että yhdyskuntarakenteelle, liikenneyhteyksien järjestämiselle ja palveluiden saatavuuden turvaamiselle. Maakuntakaavassa on kuitenkin pyritty kiinnittämään huomiota maaseudulla ja taantuvilla alueilla olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen, maaseudun kehittämiseen ja olevien kylien säilymiseen elinvoimaisina. Kokonaisuutena voidaan todeta, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yleis- ja eritystavoitteita on käsitelty maakuntakaavoituksessa ja niitä on konkretisoitu siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä maakunnallisia ja seudullisia alueidenkäytön periaatteita ja aluevarauksia osoittavana yleispiirteisenä kaavan edellyttää.

Luonnonsuojelun osalta maakunnalliset suojelukohteet puuttuvat maakuntakaavasta. Maakuntakaavaan on otettu valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteet niiden toteuttamisstrategian mukaisin ja joiltakin osin toteutuksen myötä tarkistetuin rajauksin. Tältä osin SL-merkinnän kuvaus on kylläkin virheellinen, koska kaava sisältää vain valtakunnalliset kohteet. Myös suunnittelumääräyksen viiden vuoden määräaika on ongelmallinen.

Myös kaikki Natura 2000-verkostoon sisältyvät alueet on näytetty maakuntakaavassa. Maakuntakaavan vaikutuksista Natura 2000-verkostoon on kaavaselostuksessa esitetty suppeahko arviointi. Arviota olisi tullut täydentää ottamalla huomioon lisääntyvästä rakentamisesta veden laatuun ja suojeltaviin kasvillisuustyyppeihin kohdistuvat vaikutukset, yhteisvaikutukset mukaan lukien. Myöskään Kolin kasvavan matkailun (hotelli ja rinteet kansallispuiston sisällä sekä Loma-Kolin laaja RM-alue) vaikutuksesta Kolin kansallispuistoon ei ole esitetty arviota.

Maakuntakaavan luettavuus on hankalaa, kun seutukaavojen soranotto- ja turvetuotantoalueet jäivät voimaan kuitenkin siten, että osa aluevarauksista kumottiin, ja joudutaan tarkastamaan, miltä osin eletään maakuntakaavan ja seutukaavojen ohjauksessa.

Ympäristökeskus toteaa myönteisenä seikkana, että käynnissä on vaihemaakuntakaavan laatiminen, joka koskee maa-ainesten ottoalueita, turvetuotantoalueita ja niihin liittyviä suojelualueita sekä puolustusvoimien ampumakenttien ja harjoitusalueiden melukysymyksiä. Tässä suojelukysymyksiin painottuvassa vaihemaakuntakaavassa on myös selvitettävä maakunnallisesti arvokkaat luontotyypit sekä FINIBA ja IBA -lintualueet, erityissuojelua vaativat vesistöt, kulttuuriympäristö, melukysymykset koko maakunnan alueella, rakennussuojelukohteet, esihistorialliset kohteet, energiahuollon kannalta tärkeät alueet, maakunnan hiljaiset alueet, perinnemaisemat ja luonnonsuojelullisesti ja kalataloudellisesti arvokkaat pienvesistöt. Koska vahvistettavasta maakuntakaavasta jäi käsittelemättä isoja ja keskeisiä asiakokonaisuuksia, jotka kuuluvat maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin, kyseessä on vaihekaava eikä kokonaismaakuntakaava. Vaikka maakuntakaavaan kuuluvia kaikkia keskeisiä asioita ei voitukaan käsitellä kaavan ensimmäisessä vaiheessa, se ei ole sinällään este maakuntakaavan vahvistamiselle, koska kaavan tarkistus, jossa kyseiset asiat on tarkoitus käydä läpi, on käynnistynyt ripeästi.

3 VALITUKSET

3.1 Valittajat

Maakuntavaltuuston päätöksestä ovat valittaneet:

1) Henkilö A
2) Henkilöt B ja C
3) Henkilö B, henkilö D ja henkilö E, yhteisellä valituskirjelmällä
4) Henkilö D, erikseen
5) Henkilö F
6) Henkilö G

3.2 Valitusten sisältö

Valittajat vaativat samansisältöisissä valituksissaan jäljempänä mainittavien Joensuun kaupungin Heinävaaran kylässä omistamiensa tilojen osalta, että maakuntakaava kumotaan lainvastaisena ja maakuntakaavasta poistetaan maaseutukehittämisen erityisaluetta koskeva

kohdemerkintä (mk), taajamaseudun kehittämistä koskeva kohdealuemerkintä (tkk) ja alueen käyttötarkoitusta koskevat taajamatoimintojen aluemerkintä (at) ja teollisuusaluetta koskeva aluevarausmerkintä (t-1). Maakuntakuntakaava on tilojen osalta varustettava tarpeellisin suojelumerkinnöin.

Henkilö A omistaa tilan 1, henkilöt B ja C tilan 2, henkilö B, henkilö E ja henkilö D yhdessä tilan 3, henkilö F tilan 4sekä henkilö G tilan 5.

Vaatimustensa perusteluina valittajat esittävät muun muassa seuraavaa:

Kyseiset tilat kuuluvat Heinävaaran kylämaisema-alueeseen, joka on valtakunnallisissa inventoinneissa todettu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ja valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Nämä arvot on todettu myös Museoviraston VARA-tietokantaluonnoksessa vuodelta 2001. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on varmistettava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperinnön arvojen säilyminen ja erikseen, että viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina.

Maakuntakaavoituksessa on osoitettava nämä valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintöalueet ja -kohteet ja alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen. Heinävaaran kohdalla olevat merkinnät kmk**,** mk ja tkk sekä aluevarausmerkinnät a ja t-l rakentuvat myös virheellisiin väestö- ja muihin kehitysennusteisiin. Maakuntakaavassa ei tältä osin ole myöskään noudatettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevia tavoitteita, jotka koskevat liikennetarpeen vähentämisvaatimusta ja väestömäärän kehitystä. Arvokkaalle Heinävaaran alueelle, joka sijaitsee parinkymmenen kilometrin päässä Joensuun kaupungin keskustasta, esitetään maakuntakaavan selostusosassa väestömäärän kaksinkertaistamista nykyisestä 444 henkilöstä 882 henkilöön vuoteen 2020 mennessä ja mittavaa työpaikkarakentamista. Alueelle on osoitettu uusi taajamatoimintojen aluevaraus.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaisesti maakunnan suunnittelua nimenomaisesti koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon siten, että maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa edistetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista. Tämä edistäminen tarkoittaa aktiivista toimintaa, ei passiivisena osapuolena olemista. Kuten Pohjois-Karjalan ympäristökeskuskin maakuntakaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossaan toteaa, aluemerkintä ma ei ole Heinävaaran ja valittajien tilojen kohdalla riittävä suojelemaan alueeseen liittyviä ja kiistattomasti osoitettuja valtakunnallisia arvoja. Maakuntakaavassa osoitetun teollisuusalueen t-1 kaava- ja suunnittelumääräys ei sisällä mitään sellaista, joka ei vähimmäisvaatimuksena olisi otettava aina ja kaikissa tapauksissa huomioon aluetta rakennettaessa.

Valittajat toteavat, että heidän muistutuksiinsa antamassaan vastauksessa maakuntaliitto esittää, ettei maakuntakaavassa ole erikseen käsitelty perinnemaisemia ja että niitä koskeva maakunnallinen selvitystyö on vielä kesken. Tämä on ristiriidassa sen kaavakarttaan painetun otsikkotekstin kanssa, jossa sanotaan, että maakuntakartassa käsitellään muun muassa perinnemaisemat.

Valittajat ovat omalta osaltaan tehneet työtä tiloihinsa liittyvien arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi muun muassa allekirjoittamalla vuonna 1993 silloisen Pohjois-Karjalan vesi- ja ympäristöpiirin kanssa edelleen voimassa olevan sopimuksen alueeseen liittyvien perinnemaisema-arvojen säilyttämisestä ja hoitamisesta. Sopimuksen kohteena olevalle alueelle on nyt maakuntakaavassa osoitettu teollisuusalue merkinnällä t-1.

Henkilö D esittää lisäksi samassa kylässä omistamansa tilan 6 osalta vastaavat vaatimukset pääosin samoin perustein maaseutukehittämisen erityisaluetta koskevan kohdemerkinnän (mk) ja taajamaseudun kehittämistä koskevan kohdealuemerkinnän (tkk) osalta. Hän on vuonna 1992 allekirjoittanut ympäristöministeriön kanssa edelleen voimassa olevan sopimuksen alueeseen liittyvien perinnemaisema-arvojen säilyttämisestä ja hoitamisesta. Lisäksi hän on vuonna 2001 allekirjoittanut Suomen valtion kanssa sopimuksen vanhan kylätien ja kantatien 74 välisten tilan ainoitten peltojen perinnebiotooppien hoidosta, jota valtio tukee taloudellisesti. Tämä alue on edelleen sopimuksen mukaisessa hoidossa.

3.3 Pohjois-Karjalan maakuntaliiton vastine ja valittajien vastaselitykset

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on antanut vastineen lausuntojen ja valitusten johdosta.

Valittajat ovat antaneet Pohjois-Karjalan liiton vastineen johdosta vastaselityksen, jossa he ovat uudistaneet asiassa aikaisemmin esittämänsä.

4 VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖS

4.1 Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin

4.1.1 Puolustusministeriö

Puolustusministeriön lausunnon johdosta valtioneuvosto toteaa, että kaikki puolustusvoimien käytössä olevat alueet on maakuntakaavassa osoitettu puolustusvoimien ja rajavartioston aluetta osoittavalla aluevarausmerkinnällä (EP) eikä näille alueille ole osoitettu muuta toimintaa. Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien ja rajavartioston toiminnan kannalta tarpeelliset alueet. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua koskevat erityistavoitteet edellyttävät, että alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Maakuntakaavassa ei ole osoitettu puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueille melualueita. Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Melualueitten osoittaminen maakuntakaavassa vaatii niiden selvittämistä. Selvitys puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden melualueista on kuitenkin valmistunut vasta siinä vaiheessa, kun kaavaehdotus on valmistunut. Melualueitten määritteleminen ja osoittaminen maakuntakaavassa olisi merkinnyt olennaista muutosta kaavaehdotukseen ja sen uudelleen nähtäville asettamista. Maakuntakaavan laatimista ja hyväksymistä muilta osin oli kuitenkin pidettävä perusteltuna. Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa on vireillä vaihemaakuntakaavan laatiminen, jossa käsitellään muun muassa puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden melualueet.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toimivaa aluerakennetta koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset muun muassa ampuma- ja harjoitusalueille sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan

maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.

Maakuntakaavassa virkistysaluemerkinnällä (V) on osoitettu vähintään seudullisesti merkittäviä ulkoilu-, retkeily-, urheilu- ja virkistysalueita. Nämä virkistysalueet ovat pinta-alaltaan ja sijainniltaan merkittäviä, maakunnallisen viherverkoston tai taajamien viherverkon kannalta erityisen tärkeitä aluekokonaisuuksia. Alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Nurmeksessa lähellä Sotinpuron ampuma- ja harjoitusaluetta sijaitseva Raesärkkien harjujakso kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Maakuntakaavan virkistysaluevaraus on laajuudeltaan voimassa olevan seutukaavan varausta suppeampi ja on rajattu alueen virkistystoimintojen painottumisen mukaisesti. Varaus käsittää vain harjujakson kaakkoisosan ja on Metsähallituksen laatiman hoito- ja käyttösuunnitelman mukainen. Raesärkkien virkistysalue on maakunnallisesti merkittävä. Raesärkkien luoteisosa on maakuntakaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, arvokas geologinen muodostuma tai maa-aineslain tarkoittama kaunis maisema (MY-hs). Raesärkkiä ympäröivät suoalueet toimivat erottavana vyöhykkeenä virkistysalueen ja puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueen välillä. Virkistysalueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa virkistystoiminnot on mahdollista ohjata meluvaikutukset ja puolustusvoimien toimintaedellytykset huomioon ottaen. Virkistysaluevarausta on pidettävä, myös Raesärkkien luontoarvot huomioon ottaen, perusteltuna eikä sen voida katsoa aiheuttavan puolustusvoimien toiminnalle merkittävää haittaa.

Valtioneuvosto katsoo, että maakuntakaava ei vaikuta puolustusvoimien toimintaedellytyksiin.

4.1.2 Opetusministeriö

Opetusministeriön lausunnon johdosta valtioneuvosto kiinteitten muinaisjäännösten osalta toteaa, että maakuntakaavassa tulisi sen yleispiirteisyys huomioon ottaen osoittaa valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat sekä myös muut tiedossa olevat kiinteät muinaisjäännökset. Maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät muinaismuistokohteet. Kiinteitä muinaisjäännöksiä ei ole Pohjois-Karjalassa inventoitu systemaattisesti. Pohjois-Karjalan museolla on käynnissä entistä kattavampi arkeologinen perusinventointi.

Kaikki kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/1963) 1 §:n nojalla suojeltuja suoraan lain nojalla. Maakuntakaavan kiinteän muinaisjäännöksen sijaintitieto on yleispiirteinen. Muinaismuistolain 13 §:n mukaisesti kaavoitusta suunniteltaessa on hyvissä ajoin otettava selko siitä, saattaako kaavoituksen toimeenpaneminen tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä ja oltava tarvittaessa yhteydessä Museovirastoon.

Maakuntakaava voidaan maankäyttö- ja rakennuslain 27 §:n 2 momentin nojalla laatia myös vaiheittain. Valtioneuvosto viittaa jäljempänä kohdasta 4.7 ilmeneviin jatkosuunnitteluohjeisiin ja toteaa, että kiinteät muinaisjäännökset on mahdollista ajantasaisten selvitysten perusteella ottaa huomioon myöhemmän vaihemaakuntakaavan laatimisen yhteydessä.

Museovirasto, jonka lausuntoon opetusministeriö yhtyy, katsoo lausunnossaan, että kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita osoittavaa kaavamerkintää koskeva nyttemmin täydennetty suunnittelumääräys määrittelee ehkä vielä liian yleispiirteisesti ja käytön sovittamisen kulttuuriympäristökokonaisuuteen. Tämän johdosta val-

tioneuvosto toteaa, että kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeää aluetta koskeva kaavamerkintä on alueen tai kohteen erityisominaisuutta tarkoittava merkintä.

Merkintää käytetään osoittamaan niitä alueen erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata tai joiden asettamat reunaehdot on otettava huomioon suunniteltaessa alueiden käyttöä. Alueen varsinaisen käyttötarkoituksen ilmaisee kuitenkin aluevarausmerkintä, mutta alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon aluevarausta koskevaan merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen lisäksi aina myös esimerkiksi mahdolliseen erityisominaisuusmerkintään liittyvät suunnittelumääräykset. Erityisominaisuusmerkintä voi kuitenkin kohdistua myös sellaiselle maakuntakaavan alueelle, jolle ei ole osoitettu mitään aluevarausta. Maakuntakaavan taajamatoimintojen aluevarausmerkintään (A) ja vastaavaan kohdemerkintään liittyy myös muun muassa arvokkaan kulttuuriympäristön ominaispiirteiden sekä rakennetun ympäristön kohteiden erityisarvojen säilyttämisen vaatimus. Vastaavan kaltainen vaatimus sisältyy myös muun muassa maaseutukehittämisen kohdealuetta (mk) ja taajamaseudun kehittämisen kohdealuetta (tkk) koskeviin kehittämisperiaatemerkintöihin.

Valtioneuvosto katsoo, että maakuntakaava yleispiirteisenä alueiden käyttöä koskevana suunnitelmana tältä osin riittävästi ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja varmistaa rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen vaatimusten huomioon ottamisen.

4.1.3 Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa esitetyistä yksittäisistä asiakohdista valtioneuvosto toteaa seuraavaa:

Aluerakenne ja kehittämisvyöhykkeet

Pohjois-Karjalassa Joensuu on maakunnan keskus, jossa on muun muassa palveluiden, työpaikkojen, koulutuksen ja hallinnon sijoittumisen painopiste, mikä edellyttää varautumista maakuntakaavassa niiden vaatimiin tulevaisuuden aluetarpeisiin. Maakuntakaava ei ole esteenä myöskään olemassa olevien syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden kehittämiseen ja elinvoimaisena pitämiseen. Rakennuskannan ja muiden rakenteiden ylläpito ja merkitykseltään paikallisen elinkeinotoiminnan kehittäminen tällaisilla alueilla on mahdollista. Paikallisen merkityksen vuoksi maakuntakaavassa ei ole tarpeen ohjata tällaisten alueiden maankäyttöä, vaan rakentaminen ja sen ohjaus tapahtuu kunnan oman suunnittelun ja rakennuslupamenettelyn pohjalta.

Pohjois-Karjalan mahdollisuuksia muun muassa puuraaka-aineen, metsien, vesivarojen sekä peruselinkeinojen monipuoliseen kehittämiseen ja innovatiiviseen hyödyntämiseen on vahvistettavassa maakuntakaavassa pyritty edistämään. Myös maakuntakaavan maaseutukehittämisen kohdealueita koskevien merkintöjen tarkoituksena on muun muassa maaseutuelinkeinojen kehittämisen turvaaminen.

Kehittämisperiaatemerkintää koskevat rajaukset eivät maakuntakaavan yleispiirteisen luonteenkaan vuoksi voi olla tarkkarajaisia. Lisäksi ne ohjaavat aluevarausmerkintöihin verrattuna välillisemmin kehittämistavoitteita, mahdollisuuksia ja reunaehtoja. Kehittämisperiaatemerkintöihin liittyvät suunnittelumääräykset ohjaavat muihin merkintöihin liittyvien suunnittelumääräysten tavoin maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua ja niihin liittyy maanäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukainen viranomaisten edistämisvelvoite. Viranomaisvaikutus edellyttää, etteivät viranomaisen suunnittelemat ja toteuttamat toimenpiteet kehittämisperiaatemerkinnän tarkoittamalla alueella ole vastoin merkinnän perusteena olevia keskeisiä ta-

voitteita eivätkä hävitä merkinnän perusteiden kannalta olennaisia ominaisuuksia. Kehittämisperiaatemerkintöihin liittyvillä suunnittelumääräyksillä kuten pääsääntöisesti muillakaan maakuntakaavan merkintöihin liittyvillä suunnittelumääräyksillä ei siten ole suoraan maanomistajaan kohdistuvia oikeusvaikutuksia.

Kaupunkikeskustan kehittämisen kohdealueeseen (kk-1) liittyvän suunnittelumääräyksen osalta valtioneuvosto toteaa, että käynnissä oleva valtion hallinnon toimintojen alueellistaminen edellyttää vastaanottavilta alueilta varautumista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueellistamisen vaatimiin aluetarpeisiin. Valtioneuvosto katsoo, että tätä koskeva yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaava velvoite on voitu liittää kaupunkikeskustan kehittämisen kohdealueeseen (kk-1) liittyvään suunnittelumääräykseen.

Sen osalta, että muun muassa kehittämisen kohdealueet voitaisiin määritellä suunnittelutarvealueeksi, valtioneuvosto toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n mukaan suunnittelutarvealueella tarkoitetaan aluetta, jonka käyttöön liittyvien tarpeiden tyydyttämiseksi on syytä ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin, kuten teiden, vesijohdon tai viemärin rakentamiseen taikka vapaa-alueiden järjestämiseen. Suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen rakentamiseen, joka ympäristövaikutusten merkittävyyden vuoksi edellyttää tavanomaista lupamenettelyä laajempaa harkintaa. Tämän lisäksi kunta voi oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa tai rakennusjärjestyksessä osoittaa suunnittelutarvealueeksi alueen, jolla sen sijainnin vuoksi on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä tai jolla erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi on tarpeen suunnitella maankäyttöä. Suunnittelutarvealueen tavoitteena on, että sen piiriin kuuluisi sellainen maankäyttö, joka suunnittelemattomana aiheuttaisi taloudellisesti, yhdyskuntarakenteellisesti tai ympäristöllisesti haitallista kehitystä. Valtioneuvosto katsoo, etteivät maakuntakaavan merkinnät sellaisenaan maakuntakaavan yleispiirteisen luonteen vuoksi voi johtaa niiden tarkoittamien alueiden määrittelemiseen suunnittelutarvealueeksi.

Kaavaselostukseen liittyvien, muun muassa kaavan toteuttamista koskevien, suositusten osalta valtioneuvosto toteaa, että maakuntakaavaan liittyvä selostus ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n mukainen vahvistettava asiakirja. Selostuksella ei ole suoranaista oikeudellista vaikutusta eikä sillä ole maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaisesti oikeusvaikutuksia muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan.

Valtioneuvosto toteaa, että biosfäärialueet kuuluvat UNESCO:n alaiseen "ihminen ja biosfääri -ohjelmaan, joka on kansainvälinen tutkimus- ja yhteistyöhanke. Pohjois-Karjalassa sijaitsee toinen Suomen biosfäärialueista. Sen tavoitteena on edistää kestävää kehitystä ja toiminnan lähtökohtana on paikallisen väestön hyvinvoinnin turvaaminen luonnon monimuotoisuutta vaarantamatta. Siihen kuuluu laajojen suojelualueiden lisäksi asuttua maaseutualuetta, joilla harjoitetaan normaalia elinkeinotoimintaa. Maakuntakaavassa biosfäärialuetta ei ole esitetty aluevarauksena vaan kehittämisperiaatemerkintänä. Merkintään ei ole liitetty suunnittelumääräystä, vaan suositus. Kaavaselostuksessa on todettu, että alueen kehittämiseen liittyvä yhteistoiminta määräytyy yhteistyötarpeiden mukaan myös laajemmin maakuntaan. Tältä osin valtioneuvosto viittaa siihen, mitä edellä on sanottu kehittämisperiaatemerkinnän tarkoituksesta ja luonteesta sekä selostuksen ja suosituksen merkityksestä.

Maakuntakaavan rantojen suunnittelua koskevien merkintöjen osalta valtioneuvosto toteaa, että rannoille sijoittuvaa rakentamista käytetään enenevässä määrin ympärivuotisesti ja myös pysyvään asumiseen. Maakunnalliselta kannalta merkittävällä rantojen käytöllä on vaikutusta muun muassa liikenteeseen ja palvelurakenteeseen ja sitä koskevia periaatteita on tarpeen esittää myös maakuntakaavassa ohjaamaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Pääosa Pohjois-Karjalan maakunnan alueesta kuuluu Vuoksen vesistöalueeseen. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden luonto- ja kulttuuriympäristöä koskevien yleistavoitteiden mukaan Vuoksen vesistöalueella ohjataan matkailua, vesistöjen virkistyskäyttöä ja vesiliikennettä sekä rakentamista ja muuta maankäyttöä siten, että järviluonnon, maiseman ja kulttuuriperinnön erityispiirteet säilyvät.

Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä on tehty rantojen käytön periaatteita koskeva selvitys (Pohjois-Karjalan liitto, julkaisu 87, 2004). Selvityksessä on esitetty koko maakuntaa koskevia sekä vesistökohtaiseen tarkasteluun perustuvia rantasuunnittelun periaatteita, tavoitteita ja suosituksia. Tarkoituksena on ollut myös löytää suurvesistökohtaisesti toiminnallisia ja luonnonympäristön solmukohtia, joiden tarkempi ohjaaminen tapahtuisi kuntien kaavoituksessa. Selvityksen tekemistä on ohjannut työryhmä, jossa jäseninä on ollut eri sidosryhmien edustajia. Selvityksestä on pyydetty lausunnot muun muassa maakunnan liiton jäsenkunnilta, useilta valtionhallinnon paikallisilta viranomaisilta, kuten TE-keskukselta, sekä yhtiöiltä ja järjestöiltä. Selvitys on ollut myös yleisesti nähtävänä maakuntaliiton www-sivuilla. Myös suunnitteluperiaatteiden, tavoitteiden ja suositusten toteuttamisen vaikutuksia on arvioitu selvitystyön yhteydessä.

Rantojen käytön kehittämisen kohdealue (rk) käsittää maakuntakaavassa maakunnan tärkeimmät suurvesistöt. Muusta Pohjois-Karjalan ympäristöstä poikkeava koillinen luontovyöhyke muodostaa erämaatyyppisen, pienten vesistöjen muodostaman kokonaisuuden (rk-1), jonka luonteen säilyminen erämaisena luontomatkailun alueena edellyttää yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa muuta maakuntaa alhaisempaa rantarakentamisen mitoitusta. Kylämäisiä asutuksen ja elinkeinotoiminnan alueita osoitetaan suositeltaviksi tiiviimmän vapaa-ajan asumista ja ympärivuotista asumista palvelevan rantarakentamisen kohteiksi (rantarakentamisen solmukohdat, ra), joissa rantarakentamisen mitoitus voi olla muita ranta-alueita suurempi.

Maakuntakaava-asiakirjoissa ei ole määritelty muunnetun rantaviivan mitoitusperusteita. Muunnettu rantaviiva ja sen perusteella määräytyvät mitoitusperusteet ovat käsitteinä vakiintuneet ranta-alueiden suunnittelussa sekä oikeuskäytännössä ja ne määräytyvät yksityiskohtaisemmassa ranta-alueiden suunnittelussa muun muassa paikallisten olosuhteiden kuten luonnonolojen ja maaston mukaan.

Valtioneuvosto katsoo, että rantojen käytön kehittämisen kohdealueita koskeviin kehittämisperiaatemerkintöihin sekä rantarakentamisen solmukohtaan liittyvien suunnittelumääräysten rantarakentamisen mitoitusta koskevat yleispiirteiset ja likimääräiset vaatimukset ovat muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, ranta-alueiden kestävän käytön, yleisen virkistyksen sekä tarkoituksenmukaisen yhdyskuntarakenteen kannalta perusteltuja.

Moottorikelkkailureitit

Maakuntakaavassa on osoitettu ohjeellisella merkinnällä maakunnallinen moottorikelkkailun runkoreitistö, joka on pääosin jo toteutunut. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan reitit tulee ohjata kulkemaan niin, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa asutukselle ja luonnonympäristölle. Yksityiskohtaisempi suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä maanomistajien ja viranomaisten kanssa. Suunnittelussa tulee lisäksi ottaa huomioon ympäristövaikutukset. Valtioneuvosto toteaa, että ohjattaessa moottorikelkkailu linjatuille reiteille sen aiheuttamia haittoja voidaan paremmin hallita.

Merkintään liittyvä suunnittelumääräys ei aseta moottorikelkkailureittien yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle sellaisia vaatimuksia, joita maastoliikennelaki (1710/1995) ei jo

edellyttäisi. Suunnittelumääräystä voidaan kuitenkin pitää yksityiskohtaisen suunnittelun kannalta hyödyllisenä informaationa.

MU-alueet

Maakuntakaavassa on osoitettu yhteensä seitsemän maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). Alueille on tarkoitus sijoittaa ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi polkuja tai ulkoilureittejä levähdys- ja muine tukialueineen. Maakuntakaavan MU-alueet sijoittuvat yleensä retkeilyn, virkistyksen ja luontomatkailun kannalta tärkeiden alueiden tuntumaan. Laajin aluekokonaisuus on Höytiäisen rannalle sijoittuva Jaamankankaan alue. Maanomistus maakuntakaavan MU-alueilla on jakaantunut yksityishenkilöitten lisäksi paljolti valtion, kuntien ja yhtiöitten omistamiin laajoihin maaaueisiin.

MU-alueisiin ei ole liitetty maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukaista rakentamisrajoitusta eikä rakentamis- tai suojelumääräystä. MU-alueilla voi olla tarpeen yhteistyössä maanomistajan kanssa ohjata jokamiehenoikeuteen perustuvaa ulkoilukäyttöä ja suunnata se pois sellaisilta alueilta, joilla se voi aiheuttaa haittaa muun muassa metsätalouden harjoittamiselle. Metsänkäsittelyyn sovelletaan metsälakia (1093/1996). Näitä alueita ei ole tarkoitettu ulkoilu- ja retkeilytoimintaan siinä laajuudessa eikä järjestetysti, että ne olisi tarpeen osoittaa virkistysalueiksi. MU-alueilla ei ole jokamiehenoikeuksia laajempia oikeuksia. Toteutettaessa ulkoilureittiä sen toteuttamisen edellytyksenä ulkoilulain (606/1973) 1 §:n mukaan on, ettei siitä aiheudu huomattavaa haittaa kiinteistölle. Ulkoilureittien toteuttajana on kunta.

S-, MYhs- ja MY-alueet

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin 6 kohdan mukainen maakuntakaavan sisältövaatimus, joka koskee maiseman ja luonnonarvojen vaalimista, tarkoittaa myös muiden kuin valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen vaalimista ja vähintään seudullisesti merkittävien luonnonarvojen huomioon ottamista maakuntakaavassa.

Maakuntakaavassa on osoitettu maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä suojelualueita (S). Näihin alueisiin sisältyvät myös luonnonsuojelulain (1096/1996) 24 §:ssä tarkoitetut yksityiset luonnonsuojelualueet. Suojeluperuste kunkin alueen osalta ilmenee kaavaselostuksesta. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ratkaistaan alueen suojelun toteuttamistavat. Merkinnän kuvauksen mukaan S-alueiden suojeluarvot on selvitetty seutukaavoituksen luontoselvityksissä. Maakuntakaavassa on kuitenkin osoitettu vain ne alueet, joilla maakuntakaavaa laadittaessa tehdyn selvityksen mukaan suojeluarvot ovat säilyneet. Tehty selvitystyö käy ilmi kaavaselostuksesta ja asia on ollut esillä myös maakuntakaavaa koskevan ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen käydyssä viranomaisneuvottelussa. Maakuntakaavassa ei ole näiden vahvistettuihin seutukaavoihin sisältyneiden vielä suojelunarvoisten alueiden lisäksi osoitettu uusia seudullisesti tai maakunnallisesti merkittäviä suojelualueita. Kyseisten alueiden asema suojelualueena on siten katsottava vakiintuneeksi. Tämän vuoksi ja kun otetaan huomioon maakuntakaavan laatiminen maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaisessa vuorovaikutuksessa maanomistajien ja muiden osallisten kanssa, valtioneuvosto katsoo, että maakuntakaavan S-alueet perustuvat riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Maakuntakaavassa on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityisiä ympäristöarvoja, arvokas geologinen muodostuma tai maa-aineslain (555/1981) tarkoittama kaunis maisema (MY-hs). Merkinnän kuvauksen mukaan tällä merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittäviä geologian ja maisemansuojelun alueita, joiden perustana on ar-

vokas harjumuodostuma. Merkinnän kuvauksessa todetaan myös, ettei aluevarauksesta aiheudu metsänhoidollisia rajoituksia. Valtioneuvoston vuonna 1984 hyväksymä harjujensuojeluohjelma ei ole luonnonsuojelulain mukainen suojeluohjelma. Se toimii kuitenkin maakuntakaavaa laadittaessa alueen luonnonarvoja kuvaavana valtakunnan tasoisena inventointina ja valtioneuvoston kannanottona siihen kuuluvien alueiden suojelemisesta. Ohjelmaa toteutetaan lähinnä maa-aineslain sekä maankäyttö- ja rakennuslain keinoin. Maakuntakaavassa on osoitettu ohjelman alueet, joita on seutukaavoihin verrattuna tarkistettu.

Maakuntakaavan laatimiseen liittyvä luonnonarvojen vaaliminen edellyttää, että myös maakunnallisilla tai seudullisilla perusteilla säilyttämisen arvoiseksi luokitellut harjualueet otetaan huomioon maakuntakaavassa. Maakunnalliset harjujensuojelualueet (MY) on maakuntakaavassa osoitettu vuonna 1993 vahvistetun seutukaavan mukaisesti. Maakunnalliset harjujensuojelu- sekä maa-aineisten ottoalueet käsitellään kuitenkin pääosin vireillä olevassa vaihekaavassa (2. vaihe). Maakunnallisesti merkittävien harjujensuojelualueiden osoittamisella tässä maakuntakaavassa on tarkoitus turvata niiden luonnonarvojen vaalimisen siihen saakka, kunnes laadittavana oleva vaihekaava on voimassa.

Maaseudun rakennettu ympäristö ja maisema

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaan alueiden käytössä on varmistettava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilyminen. Rakennettua kulttuuriympäristöä ja valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä koskeva julkaisu (Ympäristöministeriö, Museovirasto, rakennushistorian osasto, julkaisu 16, 1993) sekä valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita koskeva julkaisu (Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, mietintö 66/1992) ovat viranomaisen laatimia valtakunnallisia inventointeja, jotka valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina.

Maakuntakaavan laadintaa varten Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on ajantasaistanut maisemainventoinnit vuosina 2000-2003 osana laajempaa kulttuuriympäristöselvitystä (Pohjois-Karjalan liitto, julkaisu 83, 2004). Inventointia koskeva luonnos on ollut kommentoitavana kulttuuriympäristön hoidon yhteistyöryhmällä, joka koostui eri hallinnonalojen ja joidenkin jäsenkuntien kulttuuriympäristön vaalimisen asiantuntijoista. Inventointia koskevasta luonnoksesta on pyydetty lausunnot muun muassa maakunnan liiton jäsenkunnilta, useilta valtionhallinnon paikallisilta viranomaisilta, kuten TE-keskukselta, sekä yhtiöiltä ja järjestöiltä. Luonnos on ollut myös yleisesti nähtävänä maakuntaliiton www-sivuilla. Luonnoksesta annettu palaute on käsitelty asianmukaisesti ja on myös vaikuttanut inventoinnin lopulliseen sisältöön.

Maakuntakaavan kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeää aluetta koskevalla alueen erityisominaisuutta tarkoittavalla merkinnällä (ma) maakuntakaavassa on osoitettu edellä mainittuihin valtakunnallisiin inventointeihin sisältyvät rakennetut kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet, jotka ovat valtakunnallisesti merkittäviä. Lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä maakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä.

Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa ja käytössä on otettava huomion kulttuuriympäristön kokonaisuus ja erityispiirteet sekä turvattava ja edistettävä niiden säilymistä. Määräys kohdistuu ensi sijassa jatkosuunnitteluun. Suunnittelumääräyksen vaikutuksia muun muassa elinkeinotoimintaan on arvioitu kaavaselostuksessa sillä tarkkuudella kuin maakuntakaavan luonteen yleispiirteisenä suunnitelmana voidaan

katsoa tämän kaltaisessa asiassa edellyttävän. Määräyksen viranomaisvaikutuksen osalta valtioneuvosto viittaa asiasta edellä kehittämisperiaatemerkintöjen osalta lausuttuun.

Maakuntakaavan ma -merkintä ei erottele valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä tai arvokkaita alueita tai kohteita. Tämä erottelu on tehty kuitenkin kaavaselostuksessa, joka on muun muassa kaavakartan tietoja täydentävä asiakirja. Tästä syystä maakuntakaavan on katsottava täyttävän riittävässä määrin selkeyden vaatimukset.

Kaavaselostuksessa mainittu, etenkin maakunnallisesti arvokkaiden, maisema-alueiden menetys on todettu Pohjois-Karjalan maakuntaliiton tekemän inventointityön yhteydessä ja se on vaikuttanut myös maakuntakaavan maisema-alueita koskeviin rajauksiin ja arvotuksiin. Koska edellä mainitut valtakunnalliset inventoinnit ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina, maakunnan liiton ei tulisikaan maakuntakaavaa laatiessaan oman harkintansa perusteella poiketa näiden inventointien rajauksista ja arvotuksista.

Valtioneuvosto katsoo, että maakuntakaavan kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen erityisominaisuutta tarkoittavaan merkintään (ma) liittyvät kaava-asiakirjojen tiedot ovat riittäviä selvitysten ja vaikutusten arvioinnin osalta. Tiedot ovat riittävät myös sen arvioimiseksi, onko nämä alueet osoitettu vain siltä osin kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta on tarpeen.

Suhde erityislainsäädäntöön

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisen viranomaisvaikutuksen merkitys elinkeinoja koskevan erityislainsäädännön nojalla tapahtuvaan viranomaisen päätöksentekoon riippuu siitä, miten päätöksenteon edellytyksistä on kulloinkin kysymyksessä olevassa erityislaissa säädetty. Mahdollisuus maakuntakaavan huomioon ottamiseen on sitä suurempi, mitä laajemman harkintavallan erityislaki viranomaiselle antaa. Maakuntakaava voi tuoda päätösharkintaan lisäperusteita vain siinä laajuudessa kuin erityislainsäädäntö sen sallii. Myös erilaisia tukitoimia ohjataan erityislainsäädännön mukaisesti ja maakuntakaavalla voi olla tässä harkinnassa vaikutusta vain siinä tapauksessa, että tuen myöntämisen edellytyksistä ei ole kysymyksessä olevassa erityislaissa kattavasti säädetty. Valtioneuvosto katsoo, ettei maakuntakaavan ja erityislainsäädännön välille lähtökohtaisesti voi syntyä ristiriitatilanteita.

Maakuntakaavan lainmukaisuutta koskeva johtopäätös

Valtioneuvosto katsoo, että maakuntakaava täyttää maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa tarkoitetuilta osiltaan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimukset. Maakuntakaavasta käyvät myös riittävästi ilmi sen oikeusvaikutukset sekä vaikutukset viranomaistoimintaan ja maa- ja metsätalouselinkeinoon ja sen toimintaedellytyksiin. Maakuntakaavasta ei aiheudu myöskään maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentin mukaista kohtuutonta haittaa maanomistajille ja muille oikeuden haltijoille.

4.1.4 Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunnossaan vastustaman seututien 486 (Tohmajärvi-Kitee-Puhos, lausunnossa 468) kantatieksi merkitsemisen osalta valtioneuvosto viittaa jäljempänä vahvistamatta jätettäviä kaavamerkintöjä koskevassa kohdassa 4.3 esitettyyn ja jättää maakuntakaavan tältä osin vahvistamatta.

Onttolan ja Lehmon välisen yhdystien vaihtoehtoisen linjauksen osalta valtioneuvosto toteaa, että linjaus perustuu tarveselvitykseen, jossa on selvitetty Jaamankankaan tien (15710) verkollista asemaa ja toimenpiteitä yhteyden kehittämiseksi. Selvitystyö on liittynyt Joensuun, Liperin ja Kontiolahden yleiskaavatyöhön. Yhdystie vaatii kuntonsa puolesta nykyisellään parantamista ja alueen maankäyttö tulee tehostumaan. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan luonne pitkän tähtäyksen suunnitelmana, jossa Joensuun pohjoispuolisten alueiden yhdyskuntarakenteen kehittyminen on otettava huomioon, sekä yhteyden toteuttamismahdollisuus myös liikenne- ja viestintäministeriön parempana pitämien tarveselvityksen mukaisten vaihtoehtojen 0+ ja 1 mukaisesti, valtioneuvosto katsoo, että varautumista myös maakuntakaavassa osoitetun vaihtoehtoisen linjauksen toteuttamiseen on pidettävä perusteltuna.

Rautatieliikenteen osalta valtioneuvosto toteaa, että kaavaselostuksessa voidaan selostaa myös muiden kuin varsinaisten maakuntakaavan tavoitteiden tausta-aineistona strategisempaankin suunnitteluun liittyviä näkökohtia. Kaavaselostus ei ole vahvistettava asiakirja eikä kaavaselostuksella ole varsinaisesti oikeudellisesti sitovaa vaikutusta.

Kelvän asemaa koskevan maakuntakaavan sr-merkinnän osalta valtioneuvosto viittaa Pohjois-Karjalan maakuntaliiton suostumuksella maakuntakaavaan tekemäänsä vähäiseen muutoksen, jolla merkintä on muutettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeää aluetta koskevaksi alueen erityisominaisuutta tarkoittavaksi merkinnäksi (ma). Lisäksi valtioneuvosto viittaa siihen, mitä edellä maa- ja metsätalousministeriön lausunnon johdosta on lausuttu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien erityistavoitteiden huomioon ottamisesta ja rakennettua kulttuuriympäristöä ja valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä koskevan inventoinin asemasta alueidenkäytön suunnittelussa sekä merkinnän ja siihen liittyvän suunnittelumääräyksen sisällöstä. Kelvän asema sisältyy tähän inventointiin.

Maakuntakaavan tavoitteena on turvata Joensuun lentoaseman toiminta ja sen kehittämismahdollisuudet. Lentoasemalle johtava tie on osoitettu seututienä ja sen läheisyyteen sijoittuvien työpaikka-alueitten liikenne tulee yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa järjestettäväksi tien toiminnallisen luokan edellyttämällä tavalla. Lentoaseman tulotie on maakuntakaavassa osoitettu ottaen huomioon sen liikenteelliset tarpeet ja tien läheisyyteen osoitettujen työpaikka-alueitten (TP) toteuttaminen on mahdollista vaarantamatta tien edellytyksiä palvella lentoaseman liikennettä. Lentoliikenteen lentoesteiden korkeusrajoitukset ja lentoesteluvan tarve on rakentamisessa otettava huomioon suoraan ilmailulain (1242/2005) 159 §:n nojalla. Tämän vuoksi ja koska maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, valtioneuvosto katsoo, että asiasta ei ole tarpeen määrätä maakuntakaavassa. Asiaa on käsitelty kaavaselostuksessa, mikä toimii informaationa myös yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle.

Eräitä teitä koskevien merkintöjen osalta valtioneuvosto toteaa, että liikenne- ja viestintäministeriö ei ole vielä tehnyt päätöstä maantielain mukaisista valtakunnallisesti merkittävistä runkoteistä eikä ympäristöministeriön kaavamerkintäasetus sisällä määräyksiä niiden merkitsemistavasta. Valtatie 6 on maakuntakaavassa osoitettu muita valtateitä leveämmällä mustalla viivamerkinnällä, jonka selitys on valtakunnallisesti merkittävä runkotie. Runkoteillä tulee olemaan huomattava vaikutus lähialueen maankäyttöön. Valtatie 6 sisältyy kuitenkin liikenne- ja viestintäministeriön asettaman työryhmän 29.9.2006 tekemään esitykseen valtakunnallisesti merkittäviksi runkoteiksi, joten sen merkintää selityksineen on pidettävä asianmukaisena ja sen on katsottava perustuvan riittäviin selvityksiin.

Maakuntakaavassa on käytetty ohjeellisesta tai vaihtoehtoisesta tien linjauksesta katkoviivamerkintää. Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan ohjeellisia (o) tai vaih-

toehtoisia (v) tienlinjauksia, joiden sijaintiin tai toteuttamiseen liittyy epävarmuuksia, ja jotka edellyttävät vielä tarkempia lisäselvityksiä. Mustaa katkoviivamerkintää on käytetty silloin, kun tielinjaus on vaihtoehto tien parantamiselle nykyisellä paikalla. Punaruskeaa katkoviivamerkintää on käytetty, kun uusi tie korvaa entisen tien. Tämä merkintä ei kuitenkaan sisälly maakuntakaavan maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevaan osaan. Valtioneuvosto lisää maakuntakaavan maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevaan osaan on uutta tietä koskevan ohjeellisen punaruskean katkoviivamerkinnän selityksineen.

Valtatien 6 siirto Nunnalahden kohdalla tarkoittaa siirtoa uuteen paikkaan alle kahden kilometrin matkalla ja enimmillään vain noin sadan metrin etäisyydelle nykyisestä paikastaan. Valtioneuvosto katsoo, että maakuntakaavan yleispiirteisyyden huomioon ottaen linjauksen muuttaminen ei edellytä sen osoittamista maakuntakaavassa.

Rataosuuden Joensuu-Ilomantsi osalta valtioneuvosto viittaa jäljempänä vahvistamatta jätettäviä kaavamerkintöjä koskevassa kohdassa 4.3 esitettyyn ja jättää maakuntakaavan tältä osin vahvistamatta.

Uimaharjusta Kontiomäelle suuntautuvan rataosuuden osalta valtioneuvosto toteaa, että rataosuus ei kuulu Ratahallintokeskuksen Rautatieliikenne 2030 -strategian tavoitetilassa runkoratoihin tai muihin valtakunnallisesti merkittäviin ratoihin. Tämä rataosuus yhdistää kuitenkin kahta maakuntakeskusta ja merkittäviä teollisuuspaikkakuntia. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että siltä osin pääratamerkintää on pidettävä perusteltuna ja myös ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevan oppaan mukaisena.

Maakuntakaavassa esitettyjen teiden toiminnallisen luokittelun muutosten merkitsemistavan osalta valtioneuvosto toteaa, että niistä muutoksista määrää liikenne- ja viestintäministeriö ja tiehallinto. Maakuntakaavassa osoitetun muutoksen ollessa perusteltu sen esittämistapaa siten, että nykyinen tieluokka esitetään mustalla ja tavoitetilan mukainen tieluokka punaisella kirjainyhdistelmällä, on pidettävä selkeänä ja asianmukaisena.

4.1.5 Työministeriö

Työministeriön lausunnon johdosta valtioneuvosto toteaa, että Niiralan kansainvälisen rajanylityspaikan sekä työpaikka-aluetta koskevien merkintöjen suunnittelumääräyksineen on tarkoitus turvata rajanylityspaikan ja sitä tukevien palveluiden ja muiden toimintojen kehittäminen pitkälle tulevaisuuteen. Energian saannin turvaamiseksi maakuntakaavassa on kuntien kaukolämpölaitosten energiahuollon osalta suunnittelu- ja varausperiaatteena korostettu uusiutuvien energiavarojen käyttöä mahdollisuuksien mukaan. Maakunnan energiahuollon kysymyksiä tarkastellaan laadittavana olevassa maakuntakaavan täydennyksessä (maakuntakaavan 2. vaihe) nimenomaan kotimaisen ja uusiutuvan energian sekä osittain muun muassa voimansiirtoverkoston ja muuntamoiden osalta.

4.1.6 Johtopäätös ministeriöiden lausunnoista

Koska ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kannat ovat maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 4 momentin tarkoittamalla tavalla oleellisilta osin eriävät, ympäristöministeriö on siirtänyt asian valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistavaksi.

4.2 Lausumat valituksista

Valtioneuvosto hylkää **henkilöiden A-G** valitukset.

Perustelut

At -merkintä

At -merkinnän poistamista koskevalla vaatimuksella valittajat tarkoittanevat taajamatoimintojen aluevarausta koskevaa A -merkintää. Lähin maakuntakaavan kyläaluetta tarkoittava kohdemerkintä at sijoittuu Heinävaaran taajamasta noin 10 kilometrin etäisyydelle pohjoisemmaksi Kontiolahden olemassa olevan Selkien kylän alueelle.

Selkien osalta valtioneuvosto toteaa kuitenkin, että maakuntakaavassa on osoitettu muun muassa palvelurakenteen kannalta tärkeät ja väestöpohjaltaan vahvat asumakylät. Kylä on osa Heinävaaraan liittyvää vaarakylää ja kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisemaaluekokonaisuuteen, johon Heinävaarankin kylä kuuluu. Tämä alue on maakuntakaavassa osoitettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeää aluetta tarkoittavalla merkinnällä (ma). Merkintä on alueen erityisominaisuutta tarkoittava merkintä. Selkien kylä on väestömäärältään kasvava kylä. At-merkintä ei kuitenkaan mahdollista kylämäistä asutusta tehokkaamman maanäytön suunnittelua alueelle. Valtioneuvosto katsoo, että Selkien kylän at -merkintä on perusteltu ja maakuntakaava turvaa muun muassa sen maisemaan liittyvien valtakunnallisten arvojen vaalimisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Mk - ja tkk -merkinnät

Maaseutukehittämisen eritysaluetta (mk) sekä kaupunki-maaseutu -vaihettumisaluetta (tkk) koskevat merkinnät ovat kehittämisperiaatemerkintöjä.

Mk -merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan maaseudun kehittämisalueita, joilla kehitetään erityisesti maaseutuelinkeinoihin, luonnon- ja kulttuuriympäristöihin sekä maisemaan tukeutuvaa asumista, elinkeino- ja vapaa-ajan toimintaa. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueeseen liittyvät luonnon, kulttuuriympäristön tai maiseman erityispiirteet. Uusi asutus ja elinkeinotoiminta tulee ensisijaisesti sijoittaa nykyiseen kylärakenteeseen sen erityispiirteet huomioon ottaen. Maaseutuelinkeinojen kannalta hyvät peltoalueet tulee turvata muulta rakentamiselta.

Tkk-merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan taajamaan liittyvää lähialuetta, jolla on tarvetta maankäytön ohjaukseen taajamarakenteen ja haja-asutusalueen yhteensovittamisessa yhdyskuntarakenteen, ylikunnallisen virkistys- ja vapaa-ajan verkoston sekä kulttuuriarvojen kannalta. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon muun muassa maisemarakenteen ja kulttuuriympäristön erityispiirteet. Maaseutuelinkeinojen kannalta hyvät peltoalueet tulee turvata muulta rakentamiselta.

Heinävaaran alue kuuluu Joensuun kaupunkiin ja on osa kaupunkiseudun työssäkäyntialuetta. Heinävaaran taajaman väestömäärä tulee kasvamaan ja sen alueelle sijoittuu myös työpaikka-alueita. Valtioneuvosto katsoo, että maakuntakaavan Heinävaaran aluetta koskevien kehittämisperiaatemerkintöjen taustalla on perusteltu väestökehitysarvio.

Kehittämisperiaatemerkinnät ovat päällekkäismerkintöjä ja ne ohjaavat aluevarausmerkintöihin verrattuna välillisemmin eri tavoitteet yhteen sovittavaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Valtioneuvosto viittaa lisäksi siihen, mitä kehittämisperiaatemerkintöjen sisällöstä ja niiden oikeusvaikutuksesta on edellä kohdassa 4.1.3 sanottu.

Ma -merkintä

Keskeinen osa Heinävaaran alueesta on maakuntakaavassa osoitettu alueen erityisominaisuutta tarkoittavalla ma -merkinnällä. Tälle alueelle sijoittuu myös huomattava osa valittajien omistamien tilojen alueista. Merkintään liittyvä suunnittelumääräys edellyttää kulttuuriympäristön kokonaisuuden ja erityispiirteiden huomioon ottamista sekä niiden turvaamista ja säilymisen edistämistä.

T-1 -merkintä

Heinävaaran alueelle sijoittuu myös kohdemerkintä t-1. Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan aluerakenteen kannalta merkittävää teollisuus- ja varastoaluetta, jolla on vähintään seudullista merkitystä. Kohteen osoittaminen erikseen maakuntakaavassa on tarpeen, koska se sijoittuu erilleen Heinävaaran taajamasta. Kysymyksessä on kohdemerkintä, joten se ei mahdollista aluetarpeeltaan laajan teollisuus- ja varastoalueen suunnittelua. Merkintä ei sijoitu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeälle alueelle (ma), mutta rajautuu siihen.

Alueella sijaitsee olemassa oleva teollisuus- ja varastoalue (Muovilaakson alue). Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alue on suunniteltava siten, että merkittävät ympäristöhäiriöt estetään. Koska teollisuus- ja varastoalue sijaitsee pohjavesialueella, suunnittelumääräykseen liittyy lisämääräys (1), jonka mukaan alueen suunnittelussa tulee lisäksi ottaa huomioon pohjavesien suojelu.

Maakuntakaavan t-1 -merkinnän on katsottava vastaavan toteutunutta maankäyttöä. Alueen suunnittelulla on otettava huomioon myös maakuntakaavan kehittämisperiaatemerkinnät mk ja tkk, joita koskevat suunnittelumääräykset kulttuuriympäristöön ja maisemaan liittyvien arvojen huomioon ottamisesta. Merkintä ei sijoitu valittajien tilojen alueelle eikä niiden välittömään läheisyyteenkään. Valtioneuvosto katsoo, että kohdemerkintä t-1 suunnittelumääräyksineen on perusteltu eikä sen toteuttaminen vaaranna alueen maisemaan ja kulttuuriympäristöön liittyvien arvojen vaalimista.

A-merkintä

Maakuntakaavan taajamatoimintojen varaus (A) rajautuu tien 74 pohjoispuolella Heinävaaran kylätaajaman alueella pieneltä osin henkilö D:n omistamaan tilaan 7 (entinen 6) sekä henkilö E:n omistamaan tilaan 3. Muilta osin taajamatoimintojen aluevaraus, maakuntakaavan yleispiirteisyyskin huomioon ottaen, sijoittuu etäälle muiden valittajien omistamista maa-alueista. Siltä osin kuin taajamatoimintojen aluevaraus rajautuu tilojen 6 ja 3 maa-alueisiin sitä koskee myös alueen erityisominaisuutta tarkoittava ma -merkintä, johon liittyy edellä selostettu suunnittelumääräys.

Valtioneuvosto viittaa A -varauksen osalta siihen, mitä jäljempänä kohdassa 4.3 esitetään varauksen vahvistamisperusteista ja vahvistamatta jättämisperusteista ja katsoo, ettei varauksen toteuttaminen tien 74 pohjoispuolella tilojen 7 ja 3 läheisyydessä vaaranna alueen maisemaan ja kulttuuriympäristöön liittyvien arvojen vaalimista.

Rakennettua kulttuuriympäristöä ja arvokkaita maisema-alueita koskevat valtakunnalliset inventoinnit

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimukset edellyttävät muun muassa maiseman ja kulttuuriperinnön vaalimista. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa tarkoitetut, edellä kohdassa 4.1.3 tarkemmin mainitut, valtakunnalliset inventoinnit eivät ole rinnastettavissa suojeluohjelmiin. Nämä inventoinnit ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Tämä tarkoittaa muun muassa perinteen säilyttämistä ja alueiden kehittämistä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön ominaisluonnetta ja erityispiirteitä vahvistavalla ja niihin sopeutuvalla tavalla. Valtioneuvosto katsoo, että valittajien omistamien tilojen osalta kysymys ei ole sellaisista maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n 2 momentin tarkoittamista alueista, joita olisi maiseman, luonnonarvojen, rakennetun kulttuuriympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, ja joita koskeva suojelumääräys olisi annettava maakuntakaavassa.

Yksityiskohtainen suunnittelu ja maisemanhoitosopimukset

Rautatien ja teiden sekä A - ja t-1 -varausten lisäksi Heinävaaran alueelle ei maakuntakaavassa ole osoitettu muita aluevarauksia ohjaamaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Muilta osin yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavat ma -, mk - ja tkk -merkintöihin liittyvät suunnittelumääräykset, jotka turvaavat muun muassa maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvien arvojen huomioon ottamista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavan toteuttaminen ei myöskään mitätöi valittajien tekemiä sopimukseen perustuvia maiseman hoitoon liittyviä toimenpiteitä. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisen maakuntakaavan viranomaisvaikutuksen kautta tällaiset sopimukset sen sijaan edistävät maakuntakaavan toteuttamista.

Kaavakartan sisältöä koskeva teksti

Valittajat katsovat, että kaavakartan maakuntakaavan sisältöä koskeva teksti on ristiriitainen, kun siinä on mainittu perinnemaisemat, vaikka niitä ei ole kaavassa käsitelty. Tämän vuoksi, koska maakuntakaavassa ei ole käsitelty perinnemaisemia, valtioneuvosto maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin nojalla oikaisunluonteisena korjauksena poistaa kaavakartan sisältöä koskevasta tekstistä sanan perinnemaisemat. Tämän johdosta kaavakartan maakuntakaavan sisältöä koskeva teksti vastaa kaavan sisältöä ja on ristiriidaton.

Johtopäätös

Valtioneuvosto katsoo, että maakuntakaava valittajien omistamien tilojen osalta maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet muun muassa eheytyvän yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun osalta ja täyttää maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimukset maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen osalta. Maakuntakaavan ei myöskään voida katsoa aiheuttavan valittajille maanomistajina kohtuutonta haittaa.

4.3 Vahvistamatta jätetyt aluevarauksen osa sekä kaavamerkinnät

Heinävaaran taajamatoimintojen alue

Heinävaaraan on osoitettu laajahko taajamatoimintojen aluevaraus (A), joka sijoittuu tien 74 ja Joensuu-Ilomantsi radan molemmin puolin. Heinävaaran-Selkien alue on valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Heinävaaran vaara-asutus ja vanha Tohmajärven tie

ovat valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön aluetta. Nämä alueet menevät osittain päällekkäin. Alueiden arvotus perustuu valtakunnallisiin inventointeihin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaisesti valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevat inventoinnit ovat alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtia.

Taajamatoimintojen aluevaraus (A) sijoittuu pääosin valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueelle ja pohjoisosastaan pieneltä osin myös valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Maakuntakaavassa tällaiset alueet on osoitettu yhteisellä alueen erityisominaisuutta tarkoittavalla rasterimerkinnällä, jonka selitys on kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma). Merkintään liittyy suunnittelumääräys, jonka mukaan alueen suunnittelussa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön kokonaisuus ja erityispiirteet sekä turvattava ja edistettävä niiden säilymistä.

Maakuntakaavassa valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Heinävaaran vaara-asutus ja vanha Tohmajärven tie) on Heinävaaran osalta osoitettu vain siltä osin kuin se on päällekkäinen valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen kanssa. Heinävaaran alue on maakuntakaavassa myös osa laajempaa maaseutukehittämisen erityisaluetta (mk) sekä taajamaseudun kehittämisen kohdealuetta (tkk), joita koskevien merkintöjen ja niihin liittyvien suunnittelumääräysten sisältöä on selostettu edellä kohdissa 4.1.3 ja 4.2. Taajamatoimintojen aluevaraukseen liittyy suunnittelumääräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee muun muassa kiinnittää huomiota arvokkaan kulttuuriympäristön ominaispiirteiden ja rakennetun ympäristön kohteiden erityisarvojen säilyttämiseen. Mk -, tkk - ja A -merkintöihin liittyvien suunnittelumääräysten ei kuitenkaan voida katsoa riittävästi ohjaavan maakuntakaavan A-alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua rakennetun ympäristön vaalimisen osalta Heinävaarassa.

Taajamatoimintojen aluevaraus on lisäksi rautatien eteläpuolella laajempi kuin voimassa olevan seutukaavan pientalovaltainen taajamatoimintojen alue (AP) ulottuen myös tien 494 itäpuolelle. Tien 74 eteläpuolella varauksen eteläisin osa sijoittuu valtakunnallisen inventoinnin mukaisen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön ulkopuolelle.

Tien 74 sekä rautatien välisellä alueella sekä niiden pohjoispuolella taajamatoimintojen aluevaraus vastaa kuitenkin voimassa olevan seutukaavan AP-aluetta sekä teollisuustoimintojen aluetta (T) ja myös toteutunutta maankäyttöä Heinävaaran kylätaajamassa. Tien 74 pohjoispuolinen osa on myös osittain osoitettu kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena (ma), jota koskee suunnittelumääräys maisema- ja kulttuuriarvojen huomioon ottamisesta. Myös tien 74 eteläpuolella tien 494 länsipuolen osalta varaus vastaa pääosin voimassa olevan seutukaavan AP-aluetta sekä tien 494 itäpuolen osalta tiehen 74 ja rautatiehen rajoittuvaa T-aluetta ja on asemakaavoitetun ja toteutuneen maankäytön mukainen siltä osin kuin se sijoittuu valtakunnallisen inventoinnin mukaisen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueelle. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, ettei puutteellisuus valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön huomioon ottamisessa kuitenkaan ole esteenä taajamatoimintojen aluevarauksen vahvistamiselle näiltä osin.

Valtioneuvosto katsoo sen sijaan, että koska maakuntakaavaa laadittaessa ei rautatien eteläpuolella tien 494 itäpuolen osalta ole otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisen eikä maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen osalta, taajamatoimintojen aluevarauksen vahvistamiseen näiltä osin ei ole edellytyksiä. Tämän vuoksi val-

tioneuvosto, ottaen huomioon tarkoituksenmukaista suunnittelualuetta koskevat vaatimukset, jättää maakuntakaavasta vahvistamatta taajamatoimintojen aluevarauksen rautatien eteläpuolella tien 494 itäpuoliselta osalta, lukuun ottamatta rautatiehen rajoittuvaa asemakaavoitettua aluetta.

Vahvistamatta jätetty aluevarauksen osa on merkitty kaavakarttaan punaisella.

Maantie 486

Nykyinen seututieyhteys Tohmajärvi-Kitee-Puhos (tie 486), on maakuntakaavassa nostettu toiminnalliselta luokaltaan kantatieksi. Maantiet luokitellaan toiminnallisen merkityksensä perusteella. Kantatiet yhdistävät kaupunkitasoisia keskuksia tärkeimpiin liikennetarvesuuntiinsa ja täydentävät valtatieverkkoa. Seututiet yhdistävät kuntakeskuksia ja kytkevät merkittävimmät muut liikennettä synnyttävät kohteet sekä yleiset rajanylityspaikat ylempiluokkaiseen verkkoon. Tie 486 ei yhdistä kaupunkikeskuksia eikä täydennä valtatieverkkoa. Maakunnan liitto on perustellut tien toiminnallisen luokan nostoa tien kasvavalla merkityksellä yhteytenä Niiralan rajanylityspaikalta etelän ja lännen suuntaan. Kantatie 70, jonka toiminnallinen luokka maakuntakaavassa nostetaan valtatieksi, toimii yhteytenä Niiralan kansainväliselle rantaylityspaikalle ja on osa TEN-verkkoa. Tien 486 toiminnallisen luokan muuttamisen maakuntakaavassa seututiestä kantatieksi ei voi pitemmälläkään aikavälillä katsoa vastaavan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimuksia kestävän liikenteen vaatimusten kannalta. Tämän vuoksi valtioneuvosto jättää maakuntakaavan vahvistamatta siltä osin kuin se koskee merkintää tien 486 toiminnallisen luokan muuttamiseksi seututiestä kantatieksi.

Vahvistamatta jätetty tien toiminnallisen luokan korotus on merkitty kaavakarttaan punaisella.

Rataosuus Joensuu-Ilomantsi

Rataosuus Joensuu-Ilomantsi ei kuulu Ratahallintokeskuksen Rautatieliikenne 2030 - strategian tavoitetilassa runkoratoihin tai muihin valtakunnallisesti merkittäviin ratoihin. Rataosuus ei yhdistä merkittäviä kaupunkikeskuksia eikä merkittäviä teollisuuspaikkakuntia. Rataosuus on vähäliikenteinen eikä sillä ole henkilöliikennettä. Päärataa koskevan merkinnän ei tämän rataosuuden osalta voida katsoa täyttävän maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimuksia kestävän liikenteen vaatimusten kannalta. Tämän vuoksi valtioneuvosto jättää maakuntakaavan vahvistamatta siltä osin kuin se koskee päärataa tarkoittavaa merkintää rataosuudella Joensuu-Ilomantsi. Samalla valtioneuvosto jättää vahvistamatta 16.5.1988 vahvistetun seutukaavan kumoamisen siltä osin kuin se koskee rataosuutta Joensuu-Ilomantsi. Seutukaavassa kyseinen rataosuus on osoitettu yhdys- ja sivurataa tarkoittavalla merkinnällä (yr/sr), joka siis jää edelleen voimaan. Maakunnallisena tavoitteen on säilyttää rataverkko liikennöitävässä kunnossa. Yhdys- ja sivurataa osoittava merkintä ei estä radan teknistä parantamista liikenteen tarpeita vastaavaan kuntoon

Vahvistamatta jätetty rataosuus on merkitty kaavakarttaan punaisella.

4.4 Vähäiset muutokset ja oikaisunluonteiset korjaukset

Vähäiset muutokset

Valtioneuvosto muuttaa maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin nojalla ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton suostumuksella seuraavat rakennussuojelukohdetta koskevat

merkinnät (sr) kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeää aluetta koskeviksi merkinnöiksi (ma):

Eno
- Saapaskosken kanava
- Hassilan pihapiiri
- Häihän vanha kanava

Ilomantsi
- Polvikosken kämppä
- Ilajan metsäkämppä
- Laamankosken uittokämppä
- Kuikanniemen talonpoikainen pihapiiri
- Ostronsaaren Jeskalan pihapiri

Joensuu
- Haarajoen silta

Juuka
- Kosulan pihapiiri
- Äyhkyrin pihapiiri

Kesälahti
- Kerelin kartano

Kitee
- Suorlahden hovi

Kontiolahti
- Kuurnan vanha kanava
- Haapavirran vanha kanava

Lieksa
- Sarkkilan hovi
- Vuonislahden asemarakennukset
- Kelvän rautatieasema

Liperi
- Simananniemen hovi
- Lamminniemen hovi
- Korpivaaran Anttilan pihapiiri
- Siikakosken teollisuusmiljöö

Nurmes
- Pulkkilan pihapiiri
- Suomalan talonpoikainen pihapiiri

Pyhäselkä
- Niittylahden rautatienasema
- Tyynelän pihapiiri

Rääkkylä
- Voiniemen hovi

Tohmajärvi
- Jouhkolan hovi
- Oravaaran pihapiiri

Valtimo
- Murtovaaran talomuseo

Edellä mainituista rakennussuojelukohteista (sr) osa sijoittuu maakuntakaavassa osoitetun kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen sisälle. Näiden kohteiden osalta merkintä poistetaan päällekkäisyyden vuoksi siten kuin jäljempänä oikaisunluonteisia korjauksia koskevasta kohdasta ilmenee.

Vähäiset muutokset on merkitty kaavakartalle punaisella.

Oikaisunluonteiset korjaukset

Valtioneuvosto on maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin nojalla tehnyt maakuntakaavaan seuraavat oikaisunluonteiset korjaukset:

- Kaavakartalta poistetaan sen sisältöä koskevasta luettelosta sana perinnemaisemat.

- Maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevan osan energiahuollon aluetta (en) koskevan merkinnän selitykseen liittyvä sulkeissa oleva kirjainyhdistelmä (ej) korjataan muotoon (en).

- Maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevaan osaan lisätään uutta tietä koskeva ohjeellinen punaruskea katkoviivamerkintä selityksineen.

- Kolin RM - sekä Joensuun keskustan C -aluevarausmerkintöjen peittämät osat ma -alueesta on lisätty kaavakarttaan

- Seuraavat maakuntakaavassa osoitetuille kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeille alueille (ma) sijoittuvat rakennussuojelukohdetta (sr) koskevat merkinnät poistetaan:

- Hassilan pihapiiri (Eno), Kuikanniemen talonpoikainen pihapiiri (Ilomantsi), Kerelin kartano (Kesälahti), Suorlahden hovi (Kitee), Vuonislahden asemarakennukset (Lieksa), Simananniemen hovi, Lamminniemen hovi (Liperi), Suomalan talonpoikainen pihapiiri (Nurmes), Jouhkolan hovi ja Oravaaran pihapiiri (Tohmajärvi).

Oikaisunluonteiset korjaukset on tehty kaavakarttaan punaisella. Ma -merkintää koskevat korjaukset on tehty sinisellä viivoituksella. Uutta tietä koskeva ohjeellinen katkoviivamerkintä on tehty punaruskealla.

Korjauskehotukset

Valtioneuvosto kehottaa maakunnan liittoa tekemään kaavaselostukseen seuraavat korjaukset:

- Kaavaselostuksen sivuilla 38-39 on todettu, että maakuntakaavassa on ylimaakunnallisina kehittämisvyöhykkeinä esitetty Vuoksen vesistöalue, kansainväliset liikennekäytävät ja rajayhteistyöalue. Koska näitä asioita on käsitelty vain kaavaselostuksessa, sen teksti on tältä osin korjattava asian käsittelytapaa vastaavaksi.

- Kaavaselostuksen sivulla 80 on todettu, että maisemateinä on osoitettu kokonaan tai osittain kaavaselostuksesta tarkemmin ilmenevät kolme eri tietä. Siltä osin kuin ne on osoitettu maakuntakaavassa, niitä ei kuitenkaan ole osoitettu maisemateinä vaan kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena (ma). Kaavaselostuksen teksti on tältä osin korjattava asian esittämistapaa vastaavaksi.

- Kaavaselostuksen sivulta 76 alkavan taulukon 4. rakennussuojelukohteita koskevat merkinnät (sr), jotka valtioneuvosto on vähäisenä muutoksena muuttanut merkinnäksi kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma), on vastaavasti muutettava kaavaselostukseen.

- Kaavaselostuksen sivulla 117 oleva moottorikelkkailureittiä tarkoittava merkintä on korjattava yhdenmukaiseksi maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevan osan vastaavan merkinnän kanssa.

- Kaavaselostuksen sivujen 49-51 teksti on uutta tietä koskevan ohjeellisen merkinnän osalta korjattava vastaamaan oikaisunluonteisen korjauksen mukaista merkintää.

4.5 Maakuntakaavan vahvistaminen

Valtioneuvosto viittaa jäljempänä kohdasta 4.7 ilmeneviin jatkosuunnitteluohjeisiin ja katsoo, että Pohjois-Karjalan maakuntakaava muilta kuin edellä kohdassa 4.3. vahvistamatta jätetyiltä osin täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle muilta osin ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, valtioneuvosto vahvistaa maakuntakaavan.

Samalla valtioneuvosto vahvistaa maakuntakaava-alueella voimassa olevien seutukaavojen kumoamisen lukuun ottamatta seuraavia aluevarauksia:

- 19.7.1979 vahvistetun seutukaavan erityistoimintojen alueet, jotka on varattu turvetuotantoa varten (ER1), poislukien Natura 2000 verkostoon kuuluvat Vaikkojoen alue Juuassa, Rasvasuon-Kitksuon alueen pohjoisempi osa Lieksassa sekä Hirvisuon alueen eteläisempi osa Tohmajärvellä, joiden aluevarausten osalta valtioneuvosto vahvistaa seutukaavan kumoutumisen,

- 16.5.1988 ja 10.10.1989 vahvistettujen seutukaavojen soranottoalueet (EO1, 2, 3),

- 5.10.1993 ja 13.12.2000 vahvistettujen seutukaavojen soraottoalueet (EO1, EO2, eo2) sekä turvetuotantoalueet (EO4).

- 16.5.1988 vahvistetun seutukaavan yhdys- ja sivurataa (yr/sr) tarkoittava rataosuus Joensuu-Ilomantsi

Voimaan jäävät seutukaavojen turvetuotannon ja soranoton aluevaraukset ilmenevät suuntaa antavasti kaavakartan liitteenä olevasta kartasta.

4.6 Maakuntakaavan voimaantulo

Valtioneuvosto määrää maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n 1 momentin nojalla maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

4.7 Jatkosuunnitteluohjeet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaan alueiden käytössä on varmistettava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilyminen. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueiden käytön suunnittelun lähtökohtina. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta tällainen inventointi on Museoviraston ja ympäristöministeriön yhteistyönä laatima, edellä kohdassa 4.1.3 mainittu julkaisu.

Sen lisäksi, mitä edellä kohdassa 4.3 on esitetty valtakunnallisen inventoinnin mukaisen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön Heinävaaran vaara-asutuksen ja vanhan Tohmajärven tien osalta, valtioneuvosto toteaa, että useita inventointiin sisältyviä alueita on maakuntakaavassa esitetty rajauksiltaan suppeampina tai sijainnil-

taan osittain erilaisena kuin ne on esitetty ympäristöhallinnon karttapalvelussa. Tällainen alue on muun muassa Tohmajärven kylän vaara-asutus. Lisäksi Karjalan valtatie Tohmajärvellä puuttuu maakuntakaavasta kokonaan.

Maakuntakaavassa Tohmajärven kylän vaara-asutus on osoitettu alueen erityisominaisuutta osoittavalla kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen osa-aluemerkinnällä (ma) vain kantatien 71 eteläpuoliselta osaltaan ja siltäkin osin suppeampana ja osittain sijainniltaan erilaisena kuin ympäristöhallinnon karttapalvelussa. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ulottuu kuitenkin huomattavan laajana myös tien 71 pohjoispuolelle. Maakuntakaavan taajamatoimintojen aluevaraus (A, Kemien kylä) sijoittuu sekä tien 71 pohjois- että eteläpuolelle.

Maakuntakaava-asiakirjoista on pääteltävissä, että maakuntakaavassa rakennettujen kulttuuriympäristöjen aluerajaukset perustuvat inventointiraporttiin Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt (2004). Pohjois-Karjalan maakuntaliiton tulee jatkokaavoituksessa ottaa huomioon, ettei maakunnan liiton tulisi kuitenkaan muuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti alueiden käytön suunnittelun lähtökohtina olevien valtakunnallisten inventointien rajauksia. Mahdollisista poikkeamisista tulee neuvotella Museoviraston kanssa eikä valtioneuvoston tiedossa ole, että tällainen neuvottelu olisi tämän vahvistettavana olevan kaavan osalta käyty.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton tulee jatkokaavoituksessa lisäksi ottaa huomioon opetusministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön lausunnoissa esitetyt tässä päätöksessä mainitut seikat.

4.8 Jatkotoimenpiteet

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisesti kuulutettava maakuntakaavan voimaantulosta.

Maakuntaliiton tulee lisäksi lähettää jäljennös tiedoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n mukaisille viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä.

4.9 Oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten on suunnitellessaan alueidenkäyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteellä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 1 momentin mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset sisältävässä maakuntakaavan osassa mainituilla alueilla. Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista.

4.10 Sovelletut oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) 1 §:n 2 mom., 4 § 3 mom., 5 §, 6 §, 9 §, 17 §, 24 § 2 mom., 25 §, 27 §, 28 §, 29 §, 30 §, 31 §, 32 §, 33 § 1 ja 2 mom., 62 §, 63 §, 65 §, 188 § 3 ja 5 mom., 197 § 1 mom. ja 201 § 1 mom.
Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) 1 §, 9 §, 10 §, 12 §, 30 §, 93 § ja 95 §
Ympäristöministeriön asetus (31.3.2000) maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä
Kuntalaki (365/1995) 86 §, 90 §, 92 § ja 100 §
Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 65 § ja 66 §
Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §
Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (1241/2003) 3 §.

4.11 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asuntoministeri Jan Vapaavuori

Hallitussihteeri Marja Mäntynen

LIITTEET Valitusosoitus
Oikaisuvaatimusohje

MAKSU JA JAKELU

Päätös, maksutta

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pielisjoen linna, Siltakatu 2, 80100 Joensuu

Päätös, maksu 155 euroa

Henkilö A
Henkilö B ja C
Henkilö B ym:t
Henkilö D
Henkilö F
Henkilö G

Henkilö B:n on hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:n 2 momentin sekä hallintolain (434/2003) 56 §:n 2 momentin nojalla ilmoitettava tämän päätöksen tiedoksisaannista valituksen muille allekirjoittajille. Ilmoittamisen laiminlyönnistä tai sen viivästymisestä voi ilmoitusvelvolliselle hallintolain 68 §:n 1 momentin nojalla seurata korvausvelvollisuus.

Tiedoksi Oikeusministeriö
Sisäasiainministeriö
Puolustusministeriö
Valtiovarainministeriö
Opetusministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Kauppa- ja teollisuusministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työministeriö
Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
Ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosasto

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Valtioneuvoston päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituksen tulee olla perillä virka-aikana eli viimeistään klo 16.15. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjaan on liitettävä
- valtioneuvoston päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiamiehen valtakirja
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle.

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Valituskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä.

Muutoksenhakijalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 204 euroa (1280/2005). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden
postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite: Unioninkatu 16, Helsinki
puhelinvaihde: 010 36 40200
telekopio: 010 36 40382
sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@om.fi

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Jos maksuvelvollinen katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua valtioneuvostolta.

Oikaisuvaatimus on toimitettava valtioneuvostolle (6) kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite
- vaatimusmaksun muuttamiseksi
- oikaisuvaatimuksen perustelut

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valtioneuvoston
postiosoite : PL 23, 00023 Valtioneuvosto
käyntiosoite: Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
puhelinvaihde: (09) 16001 tai (09) 57811
telekopio: (09) 1602 2165
sähköpostiosoite: kirjaamo@vnk.fi